

Pred podpisom pogodbe

Nov posel v Iraku

Objava premirja med Irakom in Iranom je v poslovni svet vnesla nov nemir: ponovno odpiranje tržišča, ki so ga mnogi zaradi nevarnosti začasno zapustili ter seveda obnovo objektov in izgradnjo novih za civilne potrebe, torej zaposlitev, delo, denar.

Nov posel v Iraku, o katerem smo se pred dnevi pogovarjali v tozdu Inženiring z direktorjem sektorja za investicijska dela v tujini **ing. Lo-karjem**, je bil ponovno pridobljen prek Rudisa, njegova vrednost pa je ocenjena na okrog 39 milijonov ameriških dolarjev. Z dejanskim podpisom pogodbe bo to pomenilo zaposlitev za približno dve leti in sicer za okrog 160–180 delavcev, v času, ko še potekajo razgovori o finančnem aranžmaju okrog izvedbe pa je nekaj poznavalcev mnenja, da se utegnejo dejanska dela pričeti še v letošnjem letu.

V minulih letih si je Gradis s svojim delom v zadovoljstvo iraških investitorjev pridobil zadostne reference, da je že v odgovoru na tendersko dokumentacijo variantno ponudil tudi svojo tehnološko rešitev izvedbe, ponudba pa je bila ugodno ocenjena. Ne nazadnje, gre za podoben projekt kot v Kurni, za ta projekt pa so bili ravno prejšnji mesec in to skoraj v celoti, potrjeni Gradisovi zahtevki tudi okrog finančnega zaključka projekta.

V sklopu novega posla pri mestu Kut (približno na polovici poti med Amaro in Bagdadom) je na cestni povezavi dveh avtocest, ki vodita z juga proti iraškemu glavnemu mestu, glavni objekt 740 m dolg nov most prek Tigrisa, urediti pa bo treba tudi za blizu 6 kilometrov priključnih cest (z vsemi manjšimi objekti) s skupno površino okrog 140 tisoč kvadratnih metrov.

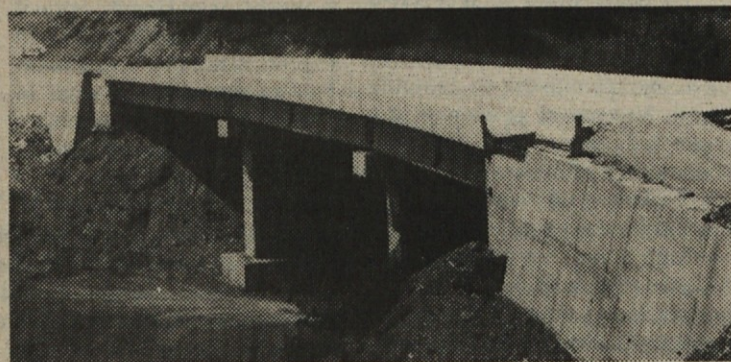
Most (oziroma dva dvopasovna, paralelna, z vsak po 11 metrov širine) bo imel 21 podpor, zanje pa bo treba v strugo zabiti šestkrat toliko Benoto pilotov premera 1,8 metra tudi do 30 metrov globoko.

V pripravi na posel je bilo tudi že dogovorjeno, da ga bodo opravili in izpeljali delavci tozgov Nizke gradnje iz Maribora, Gradbene enote Ravne. Strojno prometnega obrata Ljubljane in Inženiringa.

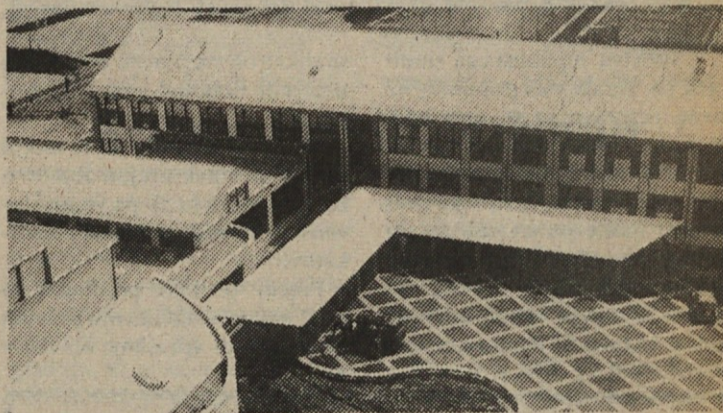
G. B.

Viadukti rastejo kot gobe po dežju

V Višegradu pred rokom

Eno največjih Gradisovih gradbišč je trenutno v Višegradu, kjer gradimo celo vrsto viaduktov in mostov. Več na 8. in 9. strani.

Druga osnovna šola v Novih Fužinah s ptičje perspektive – z desete-ga nadstropja bližnjega stanovanjskega bloka. Na levi strani fotografije je del telovadnice, zgoraj učilnice, vmes pa kuhinja. Delavci Gradbene operative Ljubljana so izpolnili pred meseci dano obljubo – da bodo dela končali do pričetka šolskega leta, pa čeprav bi morali delati 24 ur na dan. Tako bi moralo biti povsod, saj pregovor »Obljuba dela dolg« še vedno velja.

Gradnja končana v sedmih mesecih

Šola v Novih Fužinah

Stanovalci naselja Nove Fužine v Ljubljani so 5. septembra vendarle dobili še drugo osnovno šolo. Dosedanja v novem, velikem stanovanjskem kompleksu, kjer živijo v večini mlade družine, je bila že zdavnaj premajhna, tako da so se morali učenci voziti v druge ljubljanske šole.

Nova šola, ki ima tudi veliko telovadnico in kuhinjo je bila zgrajena v izredno kratkem času, v dobrih sedmih mesecih. Izvajalec gradbenih del je bila Gradbena operativna Ljubljana, LIO iz Škofje Loke pa je prispeval streho ter okna in vrata.

Tudi okolica je že praktično

urejena razen nekaj malenkosti, telovadnico pa bodo lahko pričeli uporabljati že čez nekaj dni. Zato je potrebno pohvaliti (mogoče ne bi bilo slabo tudi nagraditi?) tiste, ki so najbolj pripomogli, da je bila ta precej zahtevna gradnja končana tako hitro. (Več na 3. strani.) M. M.

Ob 4. oktobru

*dnevu ustanovitve Gradisa
čestitamo vsem gradisovcem
in jim želimo še mnogo
delovnih uspehov*

uredništvo Gradisovega vestnika

Pravila naj bi določala tudi proti komu delavci stavkajo – proti vladi, DO, sistemu ...

Stavkovna pravila po sindikalnem okusu

Več kot pol leta so bila stavkovna pravila, ki so jih pripravili v slovenskih sindikatih, v javni razpravi. V tem času je bilo dovolj možnosti za njihovo preveritev, kajti stavk in drugih oblik nezadovoljstva je bilo toliko, kot še nikoli doslej. Kljub različnim mnenjem je večina le prepričana, da so za stavke potrebna pravila v katerih je treba določiti obnašanje med stavko in natančneje opredeliti pomen in vlogo stavkovnega odbora, ki naj bi stavki dal nekaj legitimnen značaj.

V vodstvu republiškega sindikata so zbrali vse pripombe iz javne razprave in se opredelili do njih. Čeprav nekateri menijo, da so stavkovna pravila nepotrebna, kajti življenje gre svojo pot, ljudje pa so tudi že siti raznoraznega predpisovanja, pa večina meni, naj se pravica delavcev do stavke vendarle vnese tudi v Ustavo SFRJ, za kar ima

sindikati ob razpravah o osnutku ustavnih dopolnil pravšnjo priložnost.

Drugi so mnenja, da bi moral vprašanje stavk urejati Zakon o združenem delu ali pa statut slovenskih in jugoslovanskih sindikatov.

Precej je bilo predlogov o tem, naj bo v stavkovnih pravilih urejeno tudi vprašanje stavke v

celotni dejavnosti oziroma panogi ter vloga republiških odborov sindikatov dejavnosti, kar pomenjujejo **solidarnostna stavka**.

Kar precej pripomb se nanaša na ugotavljanje škod zaradi stavke ter na zagotavljanje socialne varnosti delavcev in »organizatorjev« stavk. V sindikatu meni-

pravil. Med dobre sodi možnost in pravica, da si delavci z javnim izražanjem svojih zahtev, z organizirano stavko utrujejo svoj položaj v družbeni reprodukciji, pri opravljanju kriznih razmer ter pri premagovanju birokratskih, administrativnih in etastičnih preprek.

Pomen stavkovnega odbora

Predsedstvo mestnega sindikalnega sveta Ljubljana je predlagalo naslednjo vsebino stavkovnih pravil, ki jih objavljamo v nekoliko skrženi obliki:

- Delavci izvolijo stavkovni odbor v katerem so praviloma člani IO OO ZS, razen če jim delavci ne izrečejo nezaupnice. Stavkovni odbor mora zagotoviti organizacijske in tehnične pogoje za stavko, k razpravi pa pozove poslovodne organe, delavce s posebnimi pooblastili in strokovne delavce ob prisotnosti predsednika delavskega sveta ter predstavnikov družbenopolitičnih organizacij.

- Poslovodni organ je dolžan najkasneje v dveh dneh pripraviti strokovne podlage za odločanje o zahtevah delavcev in jih predložiti delavskemu svetu, ki naj takoj odloči o zahtevah delavcev. Kadar se zahteve nanašajo na povišanje osebnega dohodka, mora delavski svet upoštevati splošno gospodarsko stanje v OZD, rezultate in možnosti razvoja.

- Delavski svet sprejme sklep, da se zoper delavce, ki sodelujejo v stavkovnem odboru, ne more začeti postopek za ugotavljanje njihove odgovornosti, poslovodni organ in stavkovni odbor pa sta odgovorna, da se v času stavke nadaljuje proizvodnja, ki zahteva stalno obratovanje.

- Stavkovni odbor ne more sprejeti odločitve, ki so v pristojnosti samoupravnih in poslovodnih organov oziroma delavcev, delavce pa je dolžan, po zagotovitvi, da bo njihove zahteve obravnaval delavski svet, pozvati na delo.

Iz analize Slovensko javno mnenje 87

Dobro brani časopisi DO

Ena od ugotovitev v okviru analize Slovensko javno mnenje 87, ki jo je pod vodstvom dr. Nika Toša pripravil Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo ljubljanske univerze, je, da bralci časopisov v Sloveniji največkrat sežejo po glasilih delovnih organizacij in občinskih glasilih, potlej je na vrsti Nedeljski dnevnik, pa pokrajinski časopisi in nato šele Delo. Po reprezentančnem vzorcu so anketirali 2033 polnoletnih občanov SR Slovenije.

Med drugimi vprašanji so anketiranci odgovarjali tudi na vprašanje – Ali berete časnike in kako pogosto? V odgovoru je bil ponujen seznam 28 časopisov, ki izhajajo v Sloveniji, odgovori pa so pokazali naslednje: **glasila delovnih organizacij in občinska glasila redno bere 34,7 odstotka anketirancev**, Nedeljski dnevnik 34,3 odstotka, pokrajinske časopise 21,2 odstotka in Delo 20,5 odstotka anketirancev.

V drugo skupino sodijo časopisi in revije, ki jih redno bere od 10 do 20 odstotkov anketiranih. To so po vrsti: Jana, Večer, Ljubljanski dnevnik, Stop in Naša obramba.

Vsi drugi, v tretji skupini, imajo manj kot 10 odstotkov rednih bralcev. Naštejmo tudi te po vrsti: Ognjišče, 7D, Kmečki glas, Družina, Naša žena, Mladina, Avto magazin, Zdravje, Antena, Telex, Delavska enotnost, Komunist, TV 15, Kaj, Moj mikro, Naši razgledi, Zabavnik in Pavliha.

Rezultat je še bolj v prid glasilom delovnih organizacij in občinskim glasilom, če združimo odgovore pod rubriko redno bere in pogosto bere. Pri takšni združitvi odgovorov je na prvem mestu Nedeljski dnevnik s 47 odstotki rednih in pogostih bralcev, **glasila DO in občinska glasila so dobila 45,2 odstotka**, Jana 32,3 odstotka, Delo 32,1 odstotek, itd.

Zanimivi so tudi odgovori v rubriki, katerih časnikov anketiranci nikoli ne berejo. V najslabšem položaju je Moj mikro, katerega nikoli ne bere 88,3 odstotka anketirancev. Občana in TV 15 nikoli ne vzame v roke 87,7 odstotka bralcev, Komunist 79,1 odstotek ... **glasila DO in občinska glasila 42,1 odstotek**, Delo 35,2 odstotka, Jano 31,4 odstotka in najmanj Nedeljski dnevnik 28,5 odstotka anketirancev nikoli ne berejo.

C. P.

jo, da bi bilo treba natančneje opredeliti odnos stavkajočih do družbene lastnine in kazensko preganjati izgrednike.

Sindikalisti opozarjajo, da so stavkovna pravila potrebna, ker bi vnesla več reda, uredila obnašanje, kulturo dialoga in način komuniciranja.

Po drugi strani se je v javni razpravi stavkovnim pravilom očitala prepodrobnost, zapletenost, nerazumljivost in teoretičnost. Vse preveč je »čejev« in v isti koš nametanih politično-ideoloških izhodišč.

Vsekakor bo moral sindikat, do dokončnega sprejema stavkovnih pravil, razčistiti še marsikatero dilemo in definirati, kdaj je stavka legitimna, kaj se zgodi, če stavka le del delavcev, kaj storiti, če stavkajo knietje itd.

Pretehtati bo treba tudi še vse slabe in dobre strani predlaganih

Opozorjeno je bilo tudi na slabšo plat in sicer, da bi se lahko zgodilo, da se **legalizirana stavka sprevrže v pridobivanje privilegijev**, kot so na primer večji osebni dohodki, ki niso rezultat boljšega dela.

- Nekateri sicer predlagajo, da bi bilo treba že v uvodu stavkovnih pravil opredeliti, kaj je stavka in proti komu delavci stavkajo – na primer proti vladi in njeni politiki, proti poslovodnim delavcem, sistemu ali kaj podobnega.

Kakorkoli že, preveč predpisovanja demokratična javnost več ne prenese, pa tudi odveč je pričakovati, da bodo delavci stavkovna pravila vedno nosili s seboj in da se bodo znali in hoteli vesti po meri in okusu sindikata.

C. P.

Začetek redne likvidacije

Naša zakonodaja določa, da se postopek redne likvidacije opravi na podlagi pravnomočne odločbe organa družbenopolitične skupnosti o uvedbi tega postopka. V primeru Kovinskih obratov Ljubljana je to odločbo sprejela skupščina občine Ljubljana Moste-Polje.

Uvedba postopka redne likvidacije se mora objaviti z oklicem v Uradnem listu SFRJ in republiškem uradnem listu, od dneva objave oklica (predvidoma sredi septembra) pa nastanejo pravne posledice uvedbe redne likvidacije, ki so enake kot posledice uvedbe stečajnega postopka.

To na kratko pomeni, da delavcem prenehajo veljati samoupravne pravice, upravljanje tozda KO Ljubljana pa preide v roke likvidacijskega upravitelja, ki je eden od organov za izvajanje postopka redne likvidacije. Drug tak organ, ki ga enako kot upravitelja določi sodišče, je tričlanski likvidacijski senat.

Poglavitni namen izvajanja postopka redne likvidacije je, da se uredijo materialnopravna in premoženjskopravna razmerja dolžnika in da z izvedbo postopka redne likvidacije dolžnik preneha obstajati. Najvažnejša naloga likvidacijskega upravitelja je, da sestavi začetno likvidacijsko bilanco, v kateri mora izkazati vrednost stvari in vrednost pravic, s katerimi razpolaga dolžnik. **Po zaključitvi likvidacijske bilance in ko je vnovčen večji del likvidacijskega premoženja se lahko razdeli likvidacijska masa.**

Likvidacijski upravitelj skrbi tudi za dokončanje začetih del dolžnika in tudi za uresničitev njegovih terjatev. V likvidacijskem postopku se morajo terjatve upnikov poplačati v celoti, šele takrat se lahko likvidacijska masa razdeli.

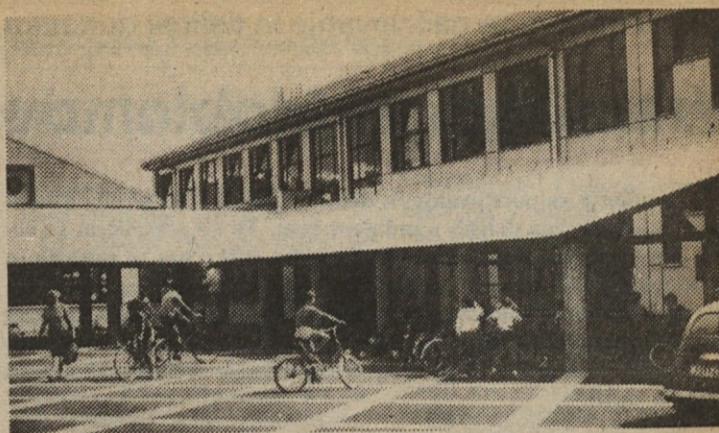
Za likvidacijskega upravitelja je sodišče imenovalo **Franca Vošnjaka**, diplomiranega ekonomista, svojo nalogo na Kovinskih obratih Ljubljana pa bo pričel opravljati z dnevom objave redne likvidacije v uradnem listu, ki bo čez kakšen teden.

Redna likvidacija je tako neizbežna, glede na program celovite sanacije strojegradnje v Gradisu, ki je dobil popolno podporo na vseh dosedanjih konferencah direktorjev, pa so podani vsi pogoji, da delovna enota KO Maribor v Ljubljani, ki jo predstavlja jedro 80 delavcev KO Ljubljana, resnično zaživi.

Predvideno je, da se bo omenjena enota sama vzdrževala, torej ne bo predstavljala bremena za mariborske Kovinske obrate. Glede na to, da v jedru ostajajo kvalificirani delavci, ni bojazni, da se to ne bi uresničilo.

Kadrovska socialna služba DSSS in Kovinskih obratov Ljubljana vodita intenzivno akcijo za zagotovitev dela delavcem, ki so ostali zunaj jedra, teh je po stanju 2. septembra 36.

M. M.

Osnovna šola v Novih Fužinah 5. septembra – prvega dne pouka.

Šola v Novih Fužinah

Ker so sredstva za gradnjo iz samoprispevka pritekala dosti prepočasi, je GO Ljubljana v veliki meri sama financirala dela, tako da je bila šola praktično zgrajena za trg. Tak način gradnje, ki je sicer za šole malo neobičajen, je drugače v teh časih, ko potencialni investitorji nimajo denarja za gradnjo, zelo primeren, saj gradbenikom zagotovi delo. Res pa je, da tudi Gradis razpoložljivih sredstev za gradnjo za trg nima na pretek.

V novo šolo je vpisanih več kot 750 učencev, pouk pa imajo v dveh izmenah. To pomeni, da je šola že zdaj premajhna, še

slabše pa bo prihodnje šolsko leto, ko se bo vpisala naslednja generacija prvošolcev. Takrat bi potrebovali še eno šolo, vendar bo težko pridobiti sredstva zanjo.

Res pa je tudi, da bodo kapacitete šol kasneje, ko družine »ostarijo«, ko ne bo več toliko otrok, dovolj velike ali celo prevelike. Zato ne bi bilo slabo, če bi šole gradili tako, da bi jih lahko kasneje preuredili za kakšno drugačno uporabo. Ali pa bodimo optimisti in upajmo, da se bo nataliteta v Sloveniji v prihodnjih, boljših časih, povečala.

M. M.

2. seja samoupravne delavske kontrole DO

Obnašanje terja korenite spremembe

V naslov smo lahko zapisali samo eno izmed ugotovitev iz razprave, ki je sledila izčrpnemu poročilu komisije za ugotavljanje odgovornosti ob brezizhodnem položaju tozda Kovinski obrati Ljubljana (v stečaju) ter težkem položaju tozda Lesno industrijski obrat iz Škofje Loke, ki je, kot je znano, pod »prisilno upravo«.

Na prejšnji seji imenovana komisija je v okrnjeni sestavi, saj sta dva imenovana člana odklonila sodelovanje, v zahtevanem in neugodnem času (čas dopustov in kratek rok) svoje delo opravila dobro, celo bolje, kot je bilo v omenjenih pogojih pričakovati. Zraven moramo namreč omeniti tudi dejstvo (prav tako pribeleženo v njenem zapisniku), da v tozdih ni bilo kakšne posebne pripravljenosti za sodelovanje pri ugotavljanju odgovornosti.

Vsakomur je lahko jasno, da komisija ni imela lahkega dela in tudi ne dovolj časa, da bi se spuščala v podrobnosti ter proučila zajetno kopico raznovrstne dokumentacije, ki se jo je, tekom nekaj let, nabralo obilo. Mnogo dokumentov pa so vendarle vpogledali ter potem sestavili obsežno poročilo, z ustreznimi pobudami za nadaljevanje postopkov. Na seji je bilo tudi omenjeno, da se bo postopek razčiščevanja nadaljeval in še razširil na vse ravni, nekatere primere pa bodo, po vsej verjetnosti, razčiščevali tudi zunaj domače hiše.

Nekateri odstavki v predloženih poročilih so naravnost shriljivi. Nanizanih je veliko slabosti ter omenjenih precej imen, skupni imenovalci (ne)odgovornosti pa bi bil, da je v obeh okoljih – in tudi na drugih ravneh – zatajila predvsem medsebojna koordinacija organizatorjev.

V primeru Kovinskih obratov ni nova ugotovitev, da segajo problemi tega tozda vsaj tja v leto 1985., ko so se v zaključnem računu prikazale rdeče številke. Pripravljanje ukrepov za odpravo vzrokov ter potem njihovo (ne)izvajanje pa niso in niso prinesli željenih učinkov skozi vsa leta.

Komisija se, vsaj v dosedanjem delu ne, tudi ni vtikala v soodgovornost delovne organizacije, Interne banke in tozdrov podpisnikov Sas o združitvi. Glede na zahteve delavcev drugih tozdrov na njihovih zbiorih in delavskih svetih, zahteve Konference osnovnih organizacij ZK in sindikata, delegatov skupščine občine Ljubljana Moste-Polje in tudi družbenega pravobranilca samoupravljanja pa je sprejela zadolžitev delavske kontrole, da v razširjenem sestavu to stori v drugem krogu in tudi o tem poroča.

Na seji prisoten član KPO inž. Andrej Rogač je delavsko kontrolo informiral tudi o postopku in posledicah redne likvidacije Kovinskih obratov Ljubljana ter o aktivnostih za prenos dela proizvodnje in kadrov v tozd Kovinski obrati Maribor.

Kot je ugotovila komisija, se negativni trend poslovne uspešnosti kaže tudi v primeru škofjeloškega LIO že v letu 1985., od 1986. dalje pa se je negativni obračun proizvodnje le še povečeval. Za omenjeno obdobje in tozd je bila ugotovljena neorganiziranost, nestrokovnost, malomarnost itd., za nekatere odgovorne delavce pa je bila dana tudi pobuda o ugotavljanju zmožnosti za opravljanje del na dosedanjih položajih.

Delavski kontroli in začasnemu kolegijskemu poslovnemu organu tozda je bilo naročeno, da izvedejo v poročilu predlagane postopke.

G. B.

2. seja odbora za načrtovanje in delitev dohodka

Vrsta žgočih problemov

Seja odbora za načrtovanje in delitev dohodka, ki je bila 8. septembra, je bila ena daljših v zadnjem času. To ne preseneča, če vemo, da so bile na dnevnem redu zanimive točke kot so poročilo o poslovanju DSSS v prvem polletju, rekapitulacija storitev na nivoju DO za Inženiring, analiza poslovanja Gradisa v prvih šestih mesecih letošnjega leta ter točki, ki sta vzeli največ časa - predsanacijski program tozda Inženiring in predlog reorganizacije Delovne skupnosti skupnih služb.

Poročilo o poslovnem rezultatu DSSS je podal direktor **Franč Hočevár** in izpostavil neredno plačevanje prispevka za DSSS s strani tozдов, kar je ob polletju pripeljalo do tega, da v DSSS niso mogli oblikovati sklada skupne porabe in stanovanjskega sklada, precej tozдов (Celje, Ptuj, Jesenice, Koper, Nizke gradnje, Ravne, KO Ljubljana, OGP in oba biroja) pa ni poravnalo svojih obveznosti do združenih sredstev.

Število zaposlenih na DSSS se zmanjšuje in je že padlo pod 200. Ta trend zmanjševanja se bo nadaljeval tudi v prihodnje, ker gredo proti koncu nekateri postopki za invalidske upokojitve, manj pa je razveseljivo dejstvo, da je dalo odpoved nekaj dobrih in strokovnih delavcev.

O analizi polletnega poslovanja ni bilo veliko razprav, saj je tudi že časovno odmaknjena. Zaskrbljujoče je to, da v Gradisu ob polletju nismo dosegli niti ene planirane kategorije, razen števila efektivnih ur na delavca. Zato bodo potrebni rebalansi, o čemer sta odbor že obvestila tozda Gradbena operativa Ljubljana in OGP.

Kljub temu, da smo za avgust vrednost točke dvignili na 7,80 dinarja, to znesle le 290.000 dinarjev povprečnega osnovnega osebnega dohodka na delavca, kar je zelo malo, še toliko bolj, če vemo, da predlaga republiški sindikat, da naj bi znašal zajamčeni OD v prihodnje 450.000 dinarjev.

Ena od najpomembnejših točk dnevnega reda je bila razprava o predsanacijskem programu Inženiringa, ki so ga na zahtevo odbora za načrtovanje pripravili v tem tozdu. Predstavnik Inženiringa **Stane Perčič** je povedal, da njihov program predvideva zmanjšanje števila zaposlenih od sedanjih 94 na 66 ob

koncu leta. V programu so zajeti tudi ukrepi, ki naj bi izboljšali učinkovitost Inženiringa.

Po daljši in živahni razpravi se je na odboru izoblikovalo stališče, da inženiring dejavnost na nivoju delovne organizacije potrebujemo, predvsem pri večjih, skupnih projektih in pri delu v tujini. Odprto pa je ostalo vprašanje, kakšen Inženiring potrebujemo - skupno stališče je bilo, da bolj učinkovitega. Ugotovili so tudi, da je pomembna vsebina dela Inženiringa, ne pa oblika organiziranosti in število zaposlenih.

Delegati so opozorili tudi na slabo povezanost Inženiringa s strokovnimi službami Gradisa. Menili so, da se bo potrebno dogovoriti in najti pravo razmerje med komercialnimi službami tozдов in Inženiringom in najbolj uspešno obliko sodelovanja z vodstvom delovne organizacije.

Sklepi v zvezi z Inženiringom pa so bili, da odbor ne sprejme predloženega predsanacijskega programa, tako da morajo na Inženiringu izdelati drugega, da kljub temu, (da ne bi povzročili še večjih težav) umikajo sklep u začasnem zmanjševanju izplačil za Inženiring za 15 odstotkov ter da dajejo na delavski svet delovne organizacije pobudo za reorganizacijo tozda Inženiring.

Delegati odbora so razpravljali tudi o reorganizaciji Delovne skupnosti skupnih služb. Program reorganizacije so dali v razpravo konferenci direktorjev in delavskemu svetu delovne organizacije, enako kot za Inženiring pa so preklicali sklep o 15 odstotnem zmanjšanju prispevkov za DSSS.

Več o reorganizaciji Delovne skupnosti skupnih služb pišemo v posebnem prispevku.

C. P., M. M.

Zvezno tekmovanje gradbenikov v Subotici je odprl Marjan Orožen, predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

20. proizvodno tekmovanje gradbenih delavcev Jugoslavije

Letos brez Gradisa

Prvi septembrski vikend je Paličko jezero pri Subotici gostilo najboljše jugoslovanske gradbenike na jubilejnim, dvajsetem zveznem proizvodnem tekmovanju gradbenih delavcev Jugoslavije. Zbralo se je 68 ekip iz 43 delovnih organizacij, torej več kot 200 gradbenikov, ki so letos že zmagali na svojih republiških in pokrajinskih tekmovanjih. Letos med njimi ni bilo Gradisovih delavcev, saj je bilo kljub velikemu znanju na republiškem tekmovanju v Celju zbranih premajhno število točk.

Zvezno tekmovanje v Subotici je odprl **Marjan Orožen**, predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

In morda je bil ta del njegovega govora vzpodbuda, da gradbeniki tudi na tem svojem tekmovanju dokažejo in pokažejo, da znajo in hočejo delati in da so verjetno vzroki za položaj kakršen je, kje drugje.

Med tesarji so bili delavci Konstruktorja drugi, drugi so bili tudi Stavbarjevi odrarji, tretji so bili zidarji SCT in vodoinstala-

laterji Betona iz Zagorja ob Savi, njihovi delavci so bili tretji tudi med monterji centralnega gretja. Železokrivci Ingrada so bili sedmi, njihovi žerjavisti pa šesti. Na koncu letošnjega jubilejnega zveznega tekmovanja gradbenikov je bila prva Hrvaška pred Srbijo in Bosno in Hercegovino. Četrta je bila Vojvodina, peta Makedonija in šesta Slovenija. Zadnji dve mesti, sedmo in osmo sta zasedli Črna gora in Kosovo.

Brane Šalamon

Podaljššan rok prijav za Gradisove nagrade

Prijave še do 24. septembra

V majski številki Gradisovega vestnika smo objavili razpis za dvanajst Gradisovih nagrad in tri Gradisove diplome z rokom prijav do 15. septembra.

Ker so dosedaj prispeli le štirje predlogi iz dveh tozдов, pozivamo vse preostale naj pripravijo svoje predloge in jih dostavijo Komisiji za Gradisove nagrade najkasneje do 24. septembra.

Predloge za Gradisove nagrade dajejo delavski sveti tozдов in delovnih skupnosti na pobudo posameznikov in sindikata ali drugih družbenopolitičnih organizacij. Dobitniki Gradisove nagrade prejmejo dva poprečna osebna dohodka v DO v preteklem letu.

Predloge, ki bodo prišli po 24. septembru, komisija ne bo upoštevala.

Gradisove nagrade in diplome bodo podeljene na slovesnosti ob praznovanju dneva republike in obletnici obstoja Gradisa.

C. P.

Z vzpostavitev računalniške mreže se bo izboljšala povezanost med tozdi

Priključevanje tozdov na računalniški center Gradisa

Gradis je z uvedbo modernega računalniškega sistema Iskre Delte – GEMINI 600 mnogo pridobil – oziroma še bo, ko bo vzpostavljena računalniška mreža med računalniškim centrom in vsemi tozdi. Odpadlo bo vsakomesečno prihajanje delavcev iz tozdov, ki so v Ljubljani obračunavali osebne dohodke za svoje tozde, olajšano bo delo kadrovskih služb, prenos vseh mogočih podatkov med tozdi in skupnimi službami bo hitrejši.

Da bi izkoristili vse možnosti, ki jih omogoča računalnik bo potrebno še nekaj časa, da se utečejo postopki, priučijo vsi delavci, ki bodo uporabljali računalnik s pomočjo terminalov, povežejo v mrežo vsi tozdi ter da se izdelajo vsi potrebni uporabniški programi. Za slednje bi v Službi za avtomatsko obdelavo podatkov (AOP) potrebovali še nekaj strokovnjakov (oziroma jih že dalj časa iščejo). Teh pa ni dovolj in so zato dragi – z drugimi besedami: bilo bi jih potrebno primerno (dobro) nagraditi, to pa v Gradisu ni lahko. Ko bodo izpolnjeni ti pogoji, bo računalniški sistem prav zaživel in pokazal svojo pravo vrednost. To bo racionalnejše (cenejše) poslovanje, ki mora biti (ali bi vsaj moralo biti) cilj vsake naložbe. (Cenejše seveda ne pomeni, da bo nujno za neko stvar potrebnega manj denarja – lahko tudi sredstva ostanejo ista ali celo viš-

ja, s tem, da se neprimerno bolj izboljša kvaliteta dela.) Vsak prehod na drugo (oziroma višjo) tehnologijo, pa terja določen čas.

Večji del investicije v računalniško opremo v Gradisu je že končan. Glavni računalniški sistem deluje že precej časa. Sedaj poteka priključevanje tozdov na naš centralni računalnik v Ljubljani in preizkušanje posameznih inteligentnih vozlišč (terminalov) na tozdih.

Na jugoslovansko računalniško omrežje (JUPAK) in preko njega na centralni računalnik sta že priključena GE Celje in GE Maribor. Ljubljanski tozdi OGP je nanj priključen direktno, GE Koper, LIO Škofja Loka, GE Jesenice in GE Ravne pa s pomočjo poštne povezave. Gradbena operativna Ljubljana je na računalnik GEMINI priključena preko optičnega kabla, ki omogoča zelo kvalitetne povezave. Zveza s tem

tozdom bo stekla v kratkem, trenutno še preizkušajo povezavo.

GE Gradnje Ptuj, GE Ravne in GE Nizke gradnje Maribor so že opremljene z mikror računalniki Triglav. Služili bodo za zajem podatkov, ki jih bo možno preko diskete prenesti v centralni računalnik zaradi obdelave. Kasneje bodo tudi ti tozdi povezani s centralnim računalnikom. Povezava KO Maribor z računalnikom pa naj bi stekla do konca leta.

• Povezava računalnika z Gradbeno operativno Ljubljana s pomočjo optičnega kabla je po dostopnih podatkih druga taka povezava v Jugoslaviji in prva v Sloveniji. Kabel je dolg 1570 metrov, sestavljajo pa ga štiri 250 mikronov (četrtino milimetra) debela steklena vlakna. Za prenos signalov se na krajše razdalje uporablja svetloba svetlečih (LED) diod, na daljše razdalje (do Gradbene operative) pa svetloba, ki jo daje laser.

Sodelovanje Gradbene operative Ljubljana s Službo za avtomatsko obdelavo podatkov (AOP) pri povezovanju preko optičnega kabla je bilo zelo uspešno, GOL je pokazal veliko razumevanja do takšnega načina dela.

Optični kabel je približno štirikrat dražji od običajnega PTT kabla, omogoča pa neprimerno hitrejši prenos signalov od terminala do računalnika. Najvažnejše pa je, da je povezava z optičnimi vlakni neobčutljiva na atmosferske motnje in na druge magnetne ali električne vplive.

Zaenkrat bodo uporabljali dve vlakni, ki bosta omogočili priključitev 16 terminalov, po potrebi pa lahko povezavo brez večjih sprememb razširijo do 32 terminalov.

Klasični PTT Kabel so zamenjali z optičnim tudi na povezavi DSSS – računalniški center Gradisa. Zamenjava je bila nujno potrebna zaradi zelo pogostih poškodb terminalske in računalniške opreme ob vsaki najmanjši nevihti. Nevihte so povzročale stroške v višini približno 6 milijonov dinarjev, tako da se bo ta naložba izplačala že v eni sezoni, še posebej če računamo, da je bilo v času popravil moteno tudi delo. M. M.

Uvajanje ukrepov za izboljšanje poslovanja in konkurenčnosti Gradisa

Reorganizacija Skupnih služb

Eden od elementov za izboljšanje pogojev poslovanja, ki jih sprejema Gradis, da bi se lažje soočil s konkurenco, je tudi reorganizacija Delovne skupnosti skupnih služb. Da bi pospešil postopek reorganizacije, je odbor za načrtovanje in delitev dohodka na prejšnji seji za drugo polletje začasno zmanjšal združevanje sredstev za DSSS za 15 odstotkov. (Sicer pa so tozdi že ob polletju dolgovali DSSS 150 milijonov din, za julij 200 milijonov – novih seveda – in za avgust še vse prispevke.)

Na osnovi tega je bil izdelan predlog konkretnih ukrepov, zanj so dali smernice na sestanku direktorjev strokovnih služb DSSS in vodstva delovne organizacije, ki naj bi omogočili racionalizacijo poslovanja DSSS. V okviru tega ukrepa je predvideno zmanjšanje števila strokovnih služb. Tako naj bi namesto dosedanjih osmih strokovnih služb imeli po tem predlogu le pet služb.

• Združili naj bi Kadrovske socialno službo, Službo pravne pomoči in Vodstvo delovne skupnosti v »Splošno kadrovske službe«, Računovodsko inštruktažno službo in Analitsko plan-ska služba pa naj bi se združili v »Gospodarsko finančno službo«. Tehnična služba, Razvojna služba z Raziskovalno enoto ter Služba za avtomatsko obdelavo podatkov pa naj bi ostale še naprej samostojne.

Program reorganizacije predvideva tudi proučitev, ali potrebuje Delovna skupnost skupnih služb direktorja, ali pa naj bi bile posamezne strokovne službe »podrejene« članom KPO. Predvideno je tudi boljše nagrajevanje ključnih delavcev.

Seveda morajo natančnejše zahteve do DSSS dati tudi tozdi in vodstvo DO, da bo dosežena za vse sprejemljiva organizacija, obseg in kvaliteta de-

la. Možnosti je seveda veliko, od te, da DSSS opravlja samo dela, ki so za delovno organizacijo zakonsko obvezna, do tiste, da se opravljajo vsa funkcionalna opravila in še dela za tuje naročnike, kot laboratorijske preiskave, sanacijska dela, raziskovalne naloge in pravne storitve.

Predvidena reorganizacija predvideva tudi zmanjšanje števila zaposlenih na DSSS, sedaj jih je 198, kar pa bo odvisno od nalog, ki bi jih Skupne službe opravljale.

Alternativni predlog reorganizacije DSSS (oziroma zaenkrat teze za reorganizacijo) je izdelal Ervin A. Schwarzbartl in ga predložil odboru za načrtovanje. Njegov predlog izhaja iz drugačnih izhodišč kot prej opisani, predvsem iz pričakovane ukinitev Zakona o družbenem delu in sprejetja novega »Zakona o samoupravnih podjetjih«. Ta predlog o reorganizaciji zahteva uveljavitev za nas novega načina mišljenja in pristopa k organizaciji podjetja – oziroma starega, povsod v razvitem svetu vpeljanega sistema vodje-menežerja, ki predlaga svoj program poslovne politike in za uresničitev le-te najbolj ugodne organiziranosti, načina dela in obsega njemu podrejene službe (ali podjetja).

Odbor za načrtovanje je sklenil, da ta predlog predloži konferenci direktorjev, delavskemu svetu delovne organizacije ter družbenopolitičnim organizacijam Gradisa, da se odločijo o njegovem sprejemu in realizaciji.

Če bomo hoteli doseči zastavljene cilje nikakor ne bo dovolj samo reorganizacija Delovne skupnosti skupnih služb in Inženiringa, ki sta najbolj na »udaru«, temveč tudi (in predvsem) korenite spremembe v celi delovni organizaciji. Predvideni novi ukrepi ter nova zakonodaja (kot je ukinitev Zakona o družbenem delu) bodo to omogočili, v reorganizacijo (pravilneje – v bolj učinkovito organiziranost) nas bo prisilil tudi nastajajoči trg, mi pa bi se morali na ta »nov veter« dobro pripraviti že sedaj. Drugače se lahko zgodi, da bomo zaostali za bolj prilagodljivimi in dinamičnimi delovnimi kolektivi.

Pa še ugotovitev A. Vile: Reorganizacije, ki ne izhajajo iz kadrovskih sprememb, metod in tehnik dela ampak zgolj iz strukturnih sprememb so obsojene na neuspeh (iz Tez za reorganizacijo DSSS, E. A. Schwarzbartla).

M. Marčič

Raport z gradbišča HE Vrhovo

Končujemo dno vodne poti

»V nekako treh mesecih, odkar je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje za glavni pogonski objekt hidroelektrarne v Vrhovem, se je na gradbišču pridno delalo. Skupine so se ujele, zaživela in obnesla se je tudi nova organizacija, vsi pri gradnji sodelujoči pa se tudi zavedajo pomena v roku in kakovostno opravljenega dela. Projekt vrednostno predstavlja okrog 8 odstotkov letne realizacije celotnega Gradisa, to pa so spoštovanja vredne številke in je zato odgovornost vseh v delovno enoto razporejenih delavcev za pravočasen in uspešen zaključek del tem večja.«

Pospremljeni s približno takšno »popotnico« vodstva začasne skupne delovne enote Vrhovo smo si potem ogledali gradbišče.

• Dno gradbene jame, deloma izkopane in deloma vklesane v karbonski skriljavec, sega (merjeno od kote zaježitve nič) v globino 25 metrov. Zadnjih 25 centimetrov je bilo treba izkopati in očistiti ročno. Tlorisna izmera glavnega pogonskega objekta je približno 140 krat 50 metrov. Hidroelektrarna bo imela 6 prelivnih polj ter v strojnici tri agregate, streha strojničnega objekta pa bo 8,4 metra nad koto zaježitve nič; dejanska skupna višina objekta znaša prek 33 metrov.

Namenoma smo omenili nekoliko več podatkov, da bi omogočili ustrezno predstavo o obsegu, količinah in zahtevnosti del tudi vsem tistim, ki jim ne bo dano, da bi si ogledali gradnjo hidroelektrarne na kraju samem.

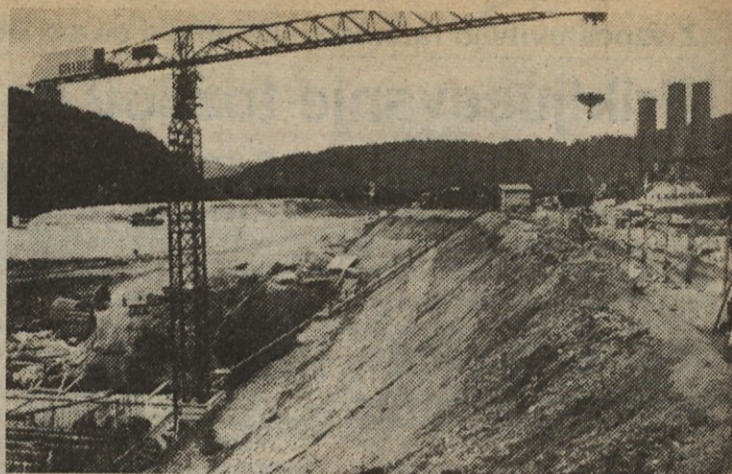
Zdaj je seveda dno gradbene jame že prekrito in to v nekaj slojih: najprej je bilo treba položiti drenažni beton in cevi, ki

služijo za sproščanje vzgonskih tlakov. Ta dela so bila že končana za kompleten objekt. Drenažni sistem se je potem zaščitil s slojem podložnega betona, na tem pa se je potem začela gradnja konstruktivnih elementov objekta.

Ob našem obisku koncem meseca avgusta je bilo v bodoče dno nove vodne poti reke Save že vgrajenih preko 5 tisoč prostorninskih metrov betona. Takrat so nam na gradbišču tudi povedali, da morajo po izračunih v dno vlti okrog 8.500 prostorninskih metrov betona, kar bo po terminskem planu doseženo med 15. in 20. dnevom v tem mesecu.

Gradnji dna bo potem sledila gradnja same vodne poti v objektu strojnica, v katerem bo strojnična etaža na koti minus 5,4 metra do nivoja zaježitve. V ta del objekta bo vgrajena tudi glavnina nosilnih betonov. Rok za dokončanje te faze je marec prihodnje leto.

Dela izvajajo tudi na prelivnih poljih. Polje št. 6 je bilo že končano, prvo pa še ni bilo začeto. V temeljne plošče preostalih štirih polj so do našega obiska vgradili okrog 8 tisoč prostorninskih metrov betona (okrog 30 odstotkov predvidenih količin), za 15. september pa so napove-

Do platoja, na katerem so vidni tudi silosi betonarn, je treba po večkrat na dan premeriti 99 lesenih in eno betonsko stopnico.

dali pričetek izdelave prvega stebra v prelivnih poljih.

Na gradbišču je bilo konec avgusta okrog 190 ljudi delovne enote Vrhovo ter dodatnih 20 delavcev tozda Strojno prometni obrat (žerjavisti, upravljalci mikserjev, kamionov in nakladačev). V skupno število je všteta tudi vsa režija vključno z delavsko restavracijo, v kateri dela 7

ljudi.

Delo je sproti koordinirano in organizirano tako, da ga druga od druge prevzamejo strogo specializirane skupine. Delo praktično teče non-stop (betonira se praviloma ponoči pod žarometi), pogostejšim obiskovalcem, ki spremljajo gradnjo, pa se dejansko iz dneva v dan kaže drugačna slika rastočega objekta.

Jesenski mednarodni Zagrebški velesejem – Preko 3200 razstavljalcev iz 71 držav

Veliko novosti

Že nekaj časa se tudi organizatorji sejamskih prireditev trudijo, da bi prispevali svoj delež k povečanemu obsegu izvoznih aktivnosti našega gospodarstva, pa vendar doslej s svojimi standardnimi programi niso kaj prida uspeli. Kot kaže, bo na letošnji prireditvi v Zagrebu, ki bo po vsebini in obsegu največja doslej, le malo drugače.

Ne samo simpoziji, srečanja in poslovni razgovori, veliko bo prav konkretnih aktivnosti, med katerimi zasluži največ pozornosti Biro za prenos tehnologije z banko tehnoloških podatkov, ki ga ustanavlja Inštitut za dežele v razvoju iz Zagreba, Zagrebški velesejem in Gospodarska zbornica Jugoslavije. Aktivnosti te ustanove bodo vključevale:

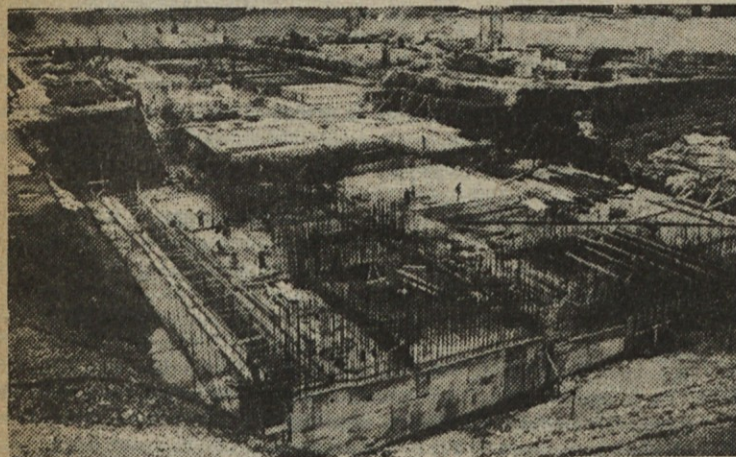
- informiranje o jugoslovanskih tehnologijah za prenos in izvoz;
- o možnostih povezovanja poslovnih partnerjev iz dežel v razvoju in ostalih;
- vzpostavljanje poslovno-tehnološkega sodelovanja med deželami;
- izmenjava tehnoloških informacij z mednarodnimi bankami podatkov;
- ostale aktivnosti v zvezi svetovanja.

Poleg izredno strokovnih srečanj bodo organizirani tudi številni odprti dnevi, tako da bo v Zagrebu tokrat povsem drugače. In ker so na letošnji jesenski prireditvi dežela-partner prav ZDA, ki se bodo predstavile s komercialno razstavo o dosežkih na področju telekomunikacij in znanosti, bo še toliko bolj zanimivo.

Gradisov delež bo tudi tokrat bolj skromen, saj bomo predstavili le izdelke asfaltne in lesnega programa.

Več o sami prireditvi pa v prihodnji številki.

Matija Krnc

V gradbiščni jami so že razpoznavni obrisi glavnega objekta.

Premajhno sodelovanje projektive in operative

Potreben bo nov pristop

Ena od posledic težkega gospodarskega položaja v naši družbi je tudi izrazito pomanjkanje investicijskih sredstev, od tega najbolj in najprej za gradbena dela. Upadanje obsega del za gradbeništvo se najprej pokaže v slabši zasedenosti projektive. Letos je Gradis sicer še kar dobro angažiran, kažejo pa se že slabši obeti za prihodnje leto. O tej temi smo se pogovarjali z Borisom Vedetom, direktorjem Gradisovega ljubljanskega Biroja za projektiranje.

– Kako se negativna gibanja v gospodarstvu in v okviru tega v gradbeništvu odražajo v vašem biroju?

Boris Vede: Velike težave ima celotno gradbeništvo in v sklopu tega seveda tudi projektiva. Smo pa mi nekakšna predhodnica ali prva faza – če je pri nas »suša«, bo to kmalu veljalo tudi za operativno. Absolutno velja, da se zelo čuti pomanjkanje del v naši stroki, ki je še večje, ker je na trgu glede na kapacitete projektive izredna konkurenca. Ker pa mi vzdržujemo tudi Gradisovo »nadgradnjo« smo seveda v primerja s »čistimi« projektantskimi hišami predragi. Nad tem se bo potrebno resno zamisliti.

– Kakšen je položaj projektivnih birojev v Gradisu?

Na vsak način bi morali v Gradisu priti do ugotovitve, da projektiva sodi v okvir delovne organizacije, da nismo posebna dejavnost, ampak nujen in zelo pomemben del (celovite) gradbeniške ponudbe. Ta bi morala v pogojih izredno zasičenega trga pri ponudbi o delu nujno na vseh področjih sodelovati s projektanti. Vloga projektivnih birojev bi morala biti v tem, da tam, kjer dobimo projekt, z racionalizacijo, izboljšavami, s sodobnimi tehnološkimi postopki in v sodelovanju s pripravo dela preidemo v ofenzivo, ne pa da delo dobimo s popuščanjem cene.

Nas pa še vedno tretirajo, kot da smo nekaj ločenega od gradbeništva, menijo, da naj sami ustvarjamo dohodek. V interesu Gradisa bi bilo nastopati kot celota in skupaj, tudi v povezavi z investitorjem in s projekti animirati trg. Nasploh bi bilo potrebno več delati za trg.

Sedaj pa nastajajo težave, ker investitor pogosto ne ve natančno kaj hoče, roki za projekte pa so potem izredno kratki. Če pa bi delali za trg, bi imeli časa za projekte dovolj.

– Koliko dela imate in kateri so večji projekti s katerimi se ukvarjate?

Borimo se za kruh – v Gradisu na primer realiziramo le 22,6 od-

stotka prihodka, kar kaže na slabo organiziranost in kadrovske zasedenosti tistih služb, ki bi morale skrbeti za pridobivanje del. Zelo slaba je tudi informiranost znotraj Gradisa, premalo smo povezani med seboj. O ponudbi ali pridobljenem delu bi morali biti obveščeni vsi zainteresirani v Gradisu in skupaj izpeljati akcijo, de pa da delamo vsak zase.

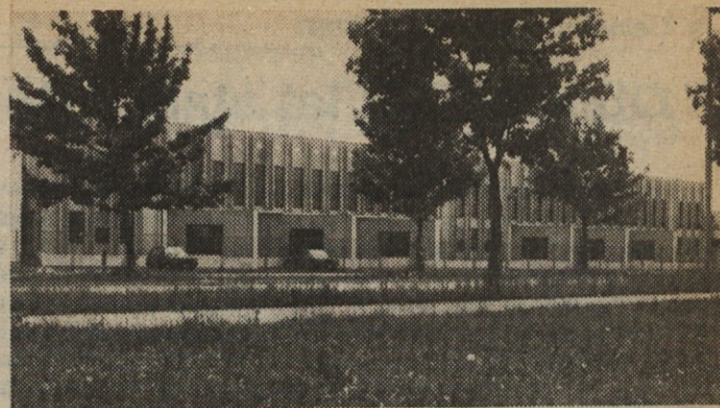
Projektiranje stanovanjske gradnje se je praktično v celoti ustavilo. Sicer pa smo se vključili v natečaj za stanovanjsko gradnjo v Zeleni jami v Ljubljani, projekte bomo oddali 15. septembra in računamo, da bomo uspeli pridobiti delo. Sicer pa ni nobenih novih razpisov več. V preteklosti je bil naš biro zaseden s stanovanjsko gradnjo s 30 odstotki.

Tudi za večje gradnje za industrijo, kot je bila jeklarna na Jesenicah, ni več nobenih izgle-
dov. Sicer pa imamo v zaključnih (PZI) fazah projekte za HTC Sevnica, Proizvodno razvojni center Geološki zavod, STTC Maribor, skladišče za Emonacommerce Ljubljana, prizidek k pekarni žito Ljubljana in proizvodni obrat Lek Prevalje. To je, razen edinega idejnega projekta za Integral-hotel Lipa v Lendavi in nekaj manjših del praktično tudi vse, kar trenutno premoremo. Takšna suša v projektivi se bo seveda vsaj v visokogradnji poznala kmalu tudi v operativi.

– Kakšna je rešitev, kje vidite izhod iz takega stanja v gradbeništvu?

Pomanjkanje sredstev za investicije seveda ni problem gradbeništva, ampak družbe oziroma države, ki mora pokazati več prožnosti pri možnostih investiranja (tuj in zasebni kapital v turizem, drobno gospodarstvo in proste carinske cone), če hočemo preseči sedanjo stagnacijo in nazadovanje. Enkrat po pač potrebno priznati denarju njegovo mesto v ekonomiji.

Gradis pa bo moral z vsemi umskimi kapacitetami, ki jih ima in ki mu dajejo določeno pred-

Kompleks Blagovno transportnega centra na Letališki cesti v Ljubljani je eden od primerov uspešnega sodelovanja projektive in operative znotraj Gradisa. Projektiranje stavbe je izvajal Biro za projektiranje Ljubljana (arhitektura Boštjan Kolenc, statika Mitja Kilar s sodelavci), gradila pa je Gradbena operativa Ljubljana.

nost, tak položaj na trgu izkoristiti in nastopiti s kompleksno ponudbo, ki bo zajemala projektiranje in izvedbo na ključ. Za delo se bo potrebno tudi v bodoče boriti.

Tako o težavah in perspektivah celotnega gradbeništva in

Gradisa direktor našega Biroja za projektiranje iz Ljubljane, kaj pa o tem mislijo v mariborskem projektivnem biroju, pa boste lahko prebrali v naslednji številki Gradisovega vestnika.

M. M.

Pred 26. generalno skupščino CEB-a

Monografija pred izidom

Zveza društev gradbenih konstruktorjev Jugoslavije je v letošnjem letu izredno aktivna. Poleg maja organiziranega mednarodnega simpozija na Brionih, ima v planu še dve veliki akciji, ki sta obe že v zaključni fazi priprav. Prva je organizacija 26. generalne skupščine CEB-a (svetovna zveza), ki bo novembra v Dubrovniku, in druga, ki je povezana s prvo, je izdaja Monografije – sodobni betonski objekti jugoslovanskih gradbenikov.

O generalni skupščini bomo zapisali več v eni prihodnjih števil, tokrat pa nekaj podatkov iz monografije.

V monografiji bodo predstavljeni vsi pomembnejši sodobni betonski objekti in seveda njihovi izvajalci. Ker je primat v naši republiki na področju zahtevnih betonskih objektov, konstrukcij in izdelkov v naših rokah, je razumljivo, da je Gradisov delež v monografiji kar precejšen. Ne samo zaradi gradbenega deleža, temveč tudi zaradi projektantskih in izvajalskih kvalitet. Precejšnja zasluga za tako uspešno predstavitev naših objektov, gre prof. Vukašinu Ačanskemu, dipl. ing., tako glede njegove aktivne vloge pri zvezi, kot tudi zaradi njegovih uspešnih projektantskih rešitev, ki imajo mesto že v številnih svetovnih monografijah in odslej naprej tudi v jugoslovanski.

Med številnimi objekti, ki so predstavljeni v monografiji, se je uredniški odbor odločil, da predstavi svetovni javnosti naslednje objekte, ki jih je izvajal Gradis: Jedrsko elektrarno Krško, Kulturni dom Ivan Cankar, hidroelektrarno Mavčiče, termoelektrarno Šoštanj, halo za Merkur Kranj, halo s šedno streho za Iskro, ledeno dvorano v Mariboru, dvoetažni most v Mariboru, mostova v Fužinah in čez Gruberjev kanal, tehnologijo s PAB koli ter viadukte v Višegradu.

Ker je monografija namenjena predvsem tujim udeležencem generalne skupščine, bo to uspešna predstavitev jugoslovanskega gradbeništva nasploh. Z uvrstitvijo tako velikega števila objektov v monografijo, pa si je v tej izjemni publikaciji pomembno mesto izboril tudi Gradis, kar je istočasno tudi priznanje za naše uspele sodobne gradbene podvige.

Matija Krnc

V Cerkljah na Gorenjskem

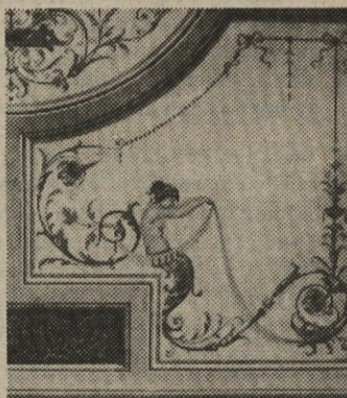
Obnova 300 let stare hiše

Včasih se gradbincem ponudi delo, ki nima nič skupnega z novo gradnjo, pa vendar je potem objekt, skrbno in natančno obnovljen, trden in trajen kot novogradnja, na izgled pa še lepši. Koliko je zamudno in drago tako delo, se ponavadi pokaže šele ob koncu gradnje, prav gotovo pa drži, da so za dela pri obnovi Hribarjeve hiše v Cerkljah potrebne dolgoletne izkušnje, te pa Gradis ima (dela izvaja tozđ GE Jesenice) in tudi skupini bi lahko pritaknili vzdevek konzervatorji - kot drugim skupinam, ki se sučejo po objektu in obnavljajo druge stvari.

Hribarjeva hiša je pod spomeniškim varstvom »spomenik stanovanjske arhitekture iz zadnjega stilnega obdobja pred moderno na Slovenskem«. Stara je kar okrog 300 let, domačini pa sodijo, da je bila zadnjikrat obnovljena pred kakimi 110 leti. Hišo je že v precej žalostnem stanju od dedičev odkupila Ljubljanska banka, temeljna banka Gorenjske Kranj, banka pa si bo v zgornjem nadstropju uredila reprezentančne prostore, v mansardi bo hišniško stanovanje, v pritličju pa poslovna enota za potrebe krajanov in okoliških vasi. V stavbi hkrati obnavljajo prostore poštne enote, ves čas obnove pa v hiši obratuje poštna avtomatska telefonska centrala. V prizidku ima prostor tudi krajevno turistično društvo.

»Obnoviti je treba praktično vse«, so nam povedali na gradbišču. »Injektirali smo morali temelje in zidovje, zamenjati in ojačati stropno konstrukcijo, v delu je zamenjava oken in vrat ter notranji in zunanji ometi ... Zamenjali bomo tudi ostrežje in kritino, vse inštalacije itd.«

V hiši so se v štirih prostorih ohranile stropne slikarije, ki jih obnavljajo restavradorji vrhniškega društva konzervatorjev. Te »freske« so na ometu pod nekdanjim lesenim stropom (na »štukaturi«), lesen strop pa so gradisoveci nadomestili z armira-

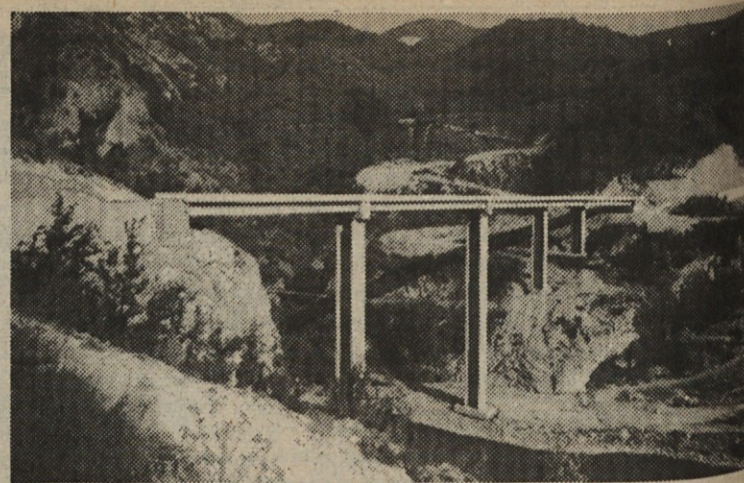
Detajl stare stropne slikarije.

nobetonso ploščo ne da bi pri tem uničili »freske«.

Obnova (ali pa gradnja, kakor hočete) zahteva veliko potrpljenja, pazljivosti, čuta in izkušenj, nam je povedal vodja gradbišča in naš vodič Milan Likozar. V skupini je imel na dan obiska okrog 45 ljudi, omenil pa je tudi, da dokončni rok ni in ne more biti točno opredeljen (sproti se pokaže, kaj je še potrebno postoriti), poskušali pa bodo ugoditi želji investitorja in stavbo dokončati in predati do konca leta.

Vrednost gradbenih in obrtniškoinstalacijskih del je ocenjena na okrog 600 milijonov dinarjev - za približni tloris 25 x 25 metrov. Predvideno je, da se bo, po restavriranju, na svoje mesto vrnilo celo staro stilno pohištvo.

G. B.

Mrsovo je največji most, ki ga gradimo v Višegradu.

Z našega največjega gradbišča v Bosni in Hercegovini

V Višegradu viadukti rastejo kot gobe po dežju

Le slabe tri mesece je minilo od našega zadnjega obiska in poročanja iz gradbišča v Višegradu in dolina Drine je povsem spremenila svojo podobo. Ne samo zaradi nešteti dovoznih poti, ki so speljane do posameznih gradbišč, temveč tudi zaradi izgotovljenih objektov - viaduktov, tunelov, mostov in trase same.

Zares je na tem, nekaj kilometrov dolgem gradbišču, kaj videti. Pa vendar je večina dela skritega očem vsem mimoidočim, ki se zavedajo utrinka gradbišča le zaradi vsakodnevnih zastojev in zapor. Razen te pisane družine čakajočih, med katerimi so tudi številni tujci, le malokdo ve za to gradbišče. Čeprav ima toliko superlativov, da bi si zaslužil vsaj toliko pozornosti kot stari Višegrski most, mu sredstva javnega obveščanja posvečajo premalo pozornosti.

Pa ne samo ta, tudi glasila delovnih organizacij. Da ne bi bili med njimi, namenjamo tokrat nekaj več prostora, saj se zavedamo, kakšna referenca je za našo delovno organizacijo to gradbišče. Upamo, da bomo s foto in video dokumentacijo ob zaključku del uspešno predstavili to gradbišče, kot ga sedaj uspešno opravljajo delavci na gradbišču.

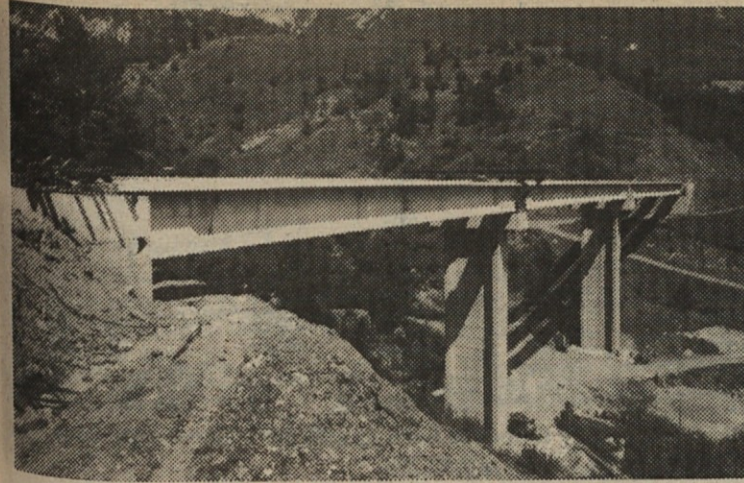
Gradisov delež na tem gradbišču ni majhen, saj bo potrebno zgraditi kar 23 viaduktov in 4 mostove. Zaradi spremembe trase in slabih geoloških raziskav, je prišlo do spremembe, tako da je ostalo le še 19 viaduktov in 4 mostovi. Šest manjših je bilo črtanih iz projektov, namesto teh sta projektirana dva večja, tako da je skupna površina skoraj enaka.

V celoti je naše gradbišče raz-

deljeno na tri odseke, od katerih sta prvi in drugi vezana na magistralno cesto, medtem ko je tretji odsek vezan na regionalno cesto. Na prvem odseku, ki naj bi bil v grobem zaključen že do konca leta, nekaj objektov čaka le še asfaltno prevleko, medtem ko se druge opravljajo še zemeljska dela. Tu gre predvsem za koordinacijo del med izvajalci tunelov, trase in viaduktov, pa vendar vsi upajo, da bo na prvi odsek trase možno položiti asfalt še pred koncem leta.

Najbolj zahteven objekt na tem odseku je Crijep, ki je položen preko drseče zemljine. Zaradi drsenja je bilo potrebno sidranje oz. fundiranje dveh pilotnih sten s po 7 piloti in globino sider od 30-35 metrov. Čeprav ima prvi odsek največ viaduktov, kar 8, ni bojazni, da naši delavci ne bi izpolnili rokov, saj so viadukti Široki potok, Mededa, Novi 1 in Vatrište, že gotovi. Tudi na Brodarju so že montirali nosilce, tako da ostanejo za dokončanje le še Crijep ter manjša viadukta Kotuš 1 in 2.

Tudi sicer je Gradisov obseg del finančno zaključen že nekaj nad 65 odstotki, medtem ko je delež ostalih del, še precej večji. Zemeljskih del je opravljenih že 85 odstotkov, 80 odstotkov betonskih del za spodnje konstrukcije, 90 odstotkov je opravljen

Viadukt Široki potok je že skoraj zgrajen.

montaže stebrov in 60 odstotkov montaže nosilcev. Le zaključnih objektov z že betonirano voziščno ploščo je le 52 odstotkov, vendar se bo tudi ta odstotek kmalu bistveno popravil.

Ob naštavanju teh skupnih podatkov je razumljivo, da tudi dela na drugem odseku niso v začetni fazi, ampak so objekti na panoju v pisarni vodje gradbišča že kar lepo pobarvani, kar pomeni že dejansko opravljeno delo. Le objekta Grabovica in Oštari vrh sta še brez nosilcev, medtem ko se na objektih Osoje, Hrta in Kazanci, opravljajo zaključna dela. Viadukt Surubulovo na tem odseku trase, pa je bil med prvimi dokončan.

Tretji odsek, za katerega je vprašljiva tudi finančna konstrukcija pa tokrat sameva, čeprav so na objektih Litica II in III že opravljena zemeljska dela.

Od štirih mostov, kolikor je

bilo projektiranih, so trije že gotovi. Tudi 208 m dolgi most Mrsovo ob sotočju Drine in Lima, bi že lahko služil svojemu namenu, če bi bili izdelani tudi priključki. Še bolj zahteven, predvsem zaradi vmesnega razpona, bo most Kaoštica, na katerem bo ponovno potrebna montaža nosilcev s konzolami.

Takšno je naše največje gradbišče. Na vsakem koraku nekaj novega, bolj zanimivega. Montaža nosilcev iz tunela v tunel, kjer je za odlaganje nosilca potrebno skoraj razmontirati konstrukcijo. Montaža stebrov skoraj 70 m nad Drino. Dovo segmentov nosilcev na platoje, kjer je bila pred tremi leti le skala in nekaj grmovja. O drugih zanimivostih na gradbišču, pa v našem naslednjem javljanju.

Za boljšo predstavbo pa še nekaj slikovnega gradiva.

Matija Krnc

Za most Koaštica so stebri že pripravljeni. Montaža bo novembra.

Turistično trgovski center Bled

Gradnja dobro napreduje

Ponovimo, da so se pripravljala dela za gradnjo Turističnega trgovskega centra na Bledu začela februarja letos, z gradbenimi deli pa se je pričelo takoj po pridobitvi dovoljenj.

Razen trakta »A« gradnja dobro napreduje. Trakt A bo podaljšal objekt v gradnji še za 30 metrov, to je na zemljišče, kjer bodo ob koncu meseca porušili stanovanjsko hišo, ki je na posnetku še dobro vidna, z lastnikom pa so tudi že sklenili pogodbo o nadomestni gradnji na novi lokaciji.

Da bi gostov med turistično sezono preveč ne motili pri počitku, so zaradi njih nekoliko spremenili običajen urnik, hkrati pa se jim tudi opravičili z dopadljivimi obvestili in opravičili v več jezikih.

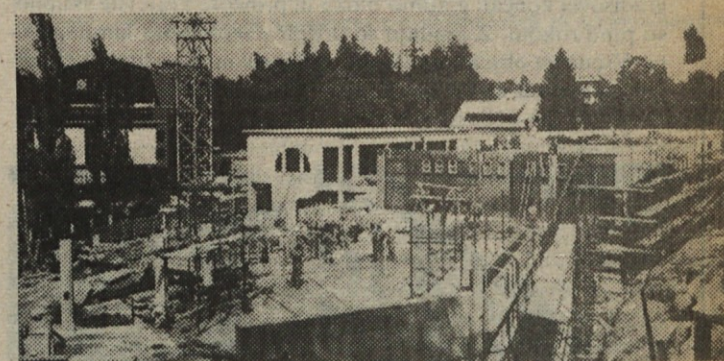
Utrip Bleda je pač zdaj naravnan na svetovno prvenstvo v veslanju, ki bo prihodnje leto v tem kraju, do takrat pa naj bi bil v obratovanju tudi naš objekt (gre za gradnjo za trg, tako da smo investitor in glavni izvajalec).

»D« trakt je namenjen lokalom zasebnikov, lokali pa še niso vsi prodani. Ker je sklenjenih šele par pogodb in nekaj rezervacij, to že pomeni oviro pri sprotne zaključevanju obrtniških del, saj za vse lokale niti še ni znan namen.

V »B« traktu bodo družbeni lokali. Streha je gotova, v delu pa so hidroizolacija, obrtniška dela, inštalacije ter stopnišča, tlaki in obloge (Marmor iz Hotavelj).

Namen okroglega dela - spada k »B«, imenujejo ga pa »C« - tudi še ni znan. Slaba nosilnost je narekovala poglobitev stolpa, tako da je bila pridobljena še ena etaža, o namenu pa bo znanega kaj več šele, ko bodo sklenjene pogodbe s kupci.

G. B.

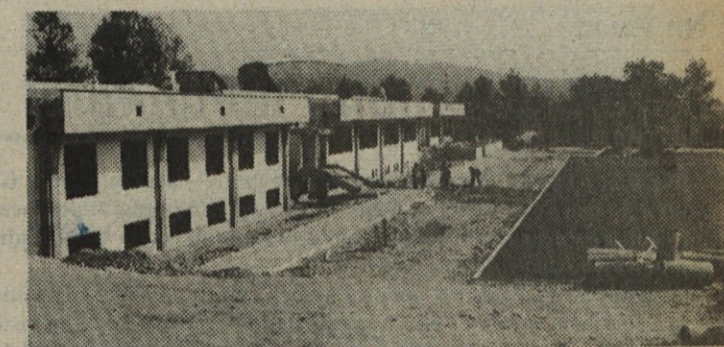

Pogled na gradbišče z opazovalnice pred gradbiščno pisarno.

Izobraževalni center za jedrsko tehnologijo

V Podgorici h koncu

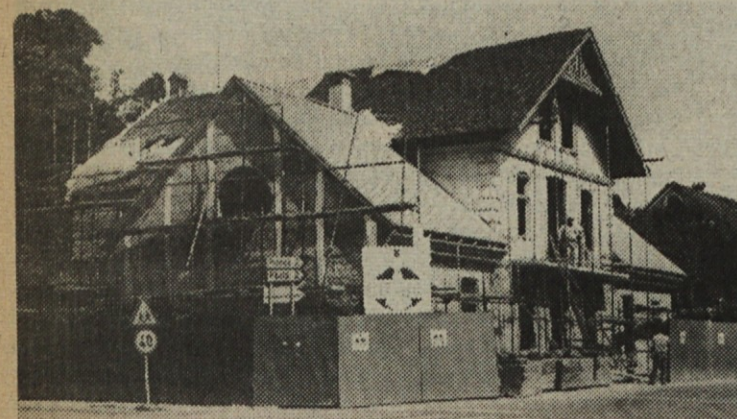
Kljub dodatnim delom, ki so jih na željo investitorja EGS Maribor v Podgorici (Beričevo) opravili delavci ljubljanske Gradbene operative, bo izgradnja IC za jedrsko tehnologijo dokončana približno mesec dni pred rokom, kot je bil določen v osnovni pogodbi.

Klasičen objekt s kletjo in pritličjem v približni izmeri 17 x 80 metrov je dokončan do te mere, da je bil investitor že obveščen o možnem tehničnem pregledu objekta konec tega meseca.

Po zadnjih cenitvah bo vrednost objekta vključno z dodatnimi deli (komunalni priključki, zunanja ureditev, posebne želje naročnika kot na primer dodatna izolacija in podobno) znašala blizu tri milijarde dinarjev.

G. B.

Hribarjeva hiša v Cerkljah med obnovo.

V Mariboru smo zgradili

43 novih stanovanj

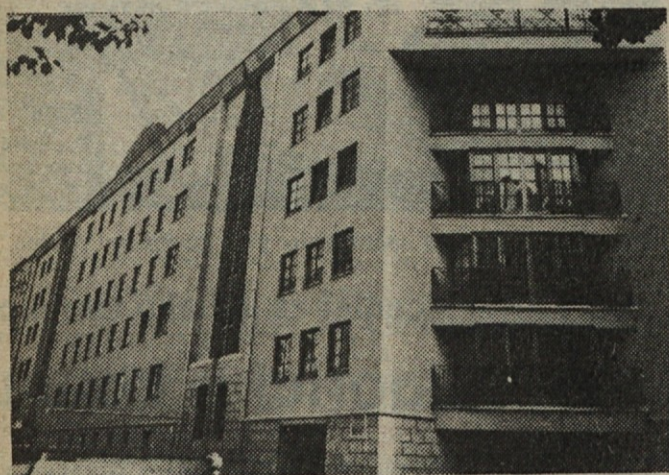
V Mariboru so pred dnevi predali ključne novih stanovanj, krajanom krajevnne skupnosti pa nove skupne prostore.

Maribor je bogatejši za nov stanovanjski blok v Šlandrovi ulici, v bližini nove avtobusne postaje, v katerem je 43 stanovanj. Poleg tega so gradisovci zgradili še nove prostore tamkajšnje krajevnne skupnosti.

Pri gradnji je sodelovalo kar pet Gradisovih tozdov. Poleg nosilca poslov Gradbene enote Maribor so sodelovali še Gradnje Ptuj, LIO Škofja Loka, mariborski Kovinski obrati ter ljubljanski Projektivni biro. Gradnjo so omogočili Samoupravna stanovanjska skupnost Maribor, Zavod za izgradnjo Maribora ter Staninvest.

Potrebno je bilo urediti tudi rekonstrukcijo komunalnih vodov ter postaviti plinsko kotlovnico. Treba je povedati, da so projektanti poskrbeli za to, da se zunanost bloka lepo vključuje v tamkajšnje okolje. Posebnost gradnje je uporaba penobeta za obzidavo fasade v pritličju. Penobeton izdeluje Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane, predeluje in dobavlja pa ga je Marmor iz Hotovelj. Poudarimo, da so gradisovci končali gradnjo bloka in prostore krajevnne skupnosti pred rokom. Z gradnjo so pričeli v septembru lanskega leta. Vrednost objekta znaša dve milijardi in 39 milijonov dinarjev, kvadratni meter pa ocenjujejo na 958.566 dinarjev.

F. Š.

Blok v Šlandrovi ulici v Mariboru so gradisovci zgradili pravočasno.

Na Ptuj

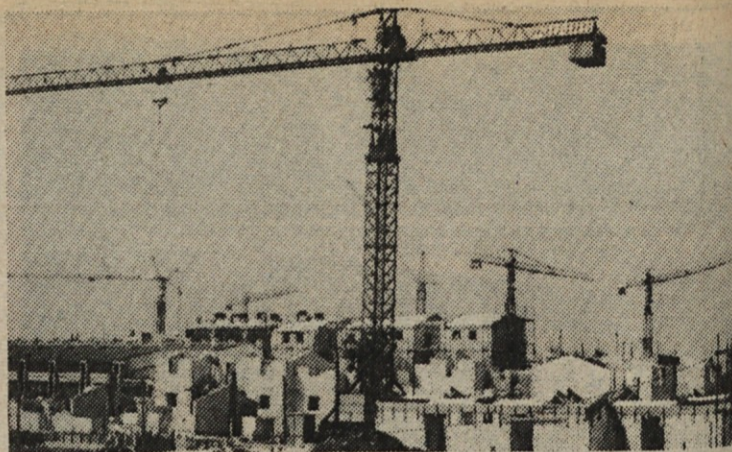
Obnovljena Metalka

Obnova ptujske Metalké je bila zaupana našemu tozdu GE Gradnje in ne brez razloga. Delo so opravili kvalitetno in pravočasno. V Metalki so zaradi obnovitvenih del izgubili samo tri prodajne dneve.

Z obnovitvijo je pokriti del prodajnega centra preurejen za samopostrežni način prodaje, odprli so novi oddelek barv, lakov in čistil, pomembni pridobitvi pa sta tudi nov nepokrit razstavno-prodajni prostor kakor tudi jedilnica za zaposlene.

Prenovljeno prodajalno je odprl najstarejši delavec tega kolektiva Jože Grabrovec, vodja prodajnega centra Vladimir Munda pa se je izvajalcu del, Gradnjam Ptuj, zahvalil za uspešno opravljeno delo.

C. P.

V drugi fazi gradnje Barbarige bodo zgradili 549 stanovanjskih enot, od katerih jih bo Gradis zgradil 260.

V Barbarigi je zaradi dotoka denarja spremenjen plan gradnje

Sedaj je rok 31. marec 1989

Istra je od nekdaj privlačila turiste od blizu in daleč. Ob njeni obali se je razvilo več močnih turističnih centrov, novonastajajoči, katerega pomagamo od oktobra leta 1986 graditi tudi gradisovci, na dolgo rezerviranem območju nasproti Brionov, pa utegne postati prav tako znan – seveda potem ko bo v celoti zgrajen. To je Barbariga-Mandriol. Kraj leži med Rovinjem in Puljem, ker pa še nima direktne cestne povezave z istrsko magistralo, je dosegljiv po cesti Fažana-Peroj-Barbariga.

Gradisovi tozdi sodelujejo od spomladi letos tudi pri gradnji druge faze tega turističnega naselja, ki bo, ko bo v celoti zgrajen, sestavljen iz okrog 2000 apartmajev, hotela s 500 ležišči, naselja za oddajanje turistom z zmogljivostjo 2500 ležišč, predviden pa je tudi avtokamp za okrog 5000 gostov. V Barbarigi, ki bo nudila tudi celo vrsto športno-rekreacijskih objektov in zabavišč, bo torej v bližnji prihodnosti lahko hkrati letovalo več kot 15.000 gostov.

V prvi fazi, ki je bila zaključena lansko jesen, je bilo zgrajenih 563 stanovanjskih enot z okrog 20.000 kvadratnimi metri uporabne stanovanjske površine. Gradisov delež je v prvi fazi znašal 256 stanovanj. Gradis je zgradil tudi kompletno infrastrukturo, ki je bila izredno zahtevna.

V drugi fazi bo zgrajenih 549 stanovanjskih enot, od katerih bodo zgradili naši tozdi iz Kopra, Celja in Raven, 260 enot. V gradnji je 147 objektov s skupno stanovanjsko površino 19.186 kvadratnih metrov, od katerih odpade na Gradis 8272 in še 17.150 kvadratnih metrov pripadajočih vrtov oziroma atrijev, saj gre večinoma za nizke objekte (pritlični ali enonadstropni, dvonadstropnih je le nekaj objektov iz prve faze).

Gradnjo druge faze Barbarige

je Gradis pridobil kot preizkušen izvajalec podobnih del v Istri (Červar, Mareda) in član poroške poslovne skupnosti Euroturist, sodelujeta tudi rovinjsko gradbeno podjetje Aldo Rimondo in poslovno združenje Gradine iz Pulja. Projekti so bili narejeni v urbanistično-projektivnem zavodu Urbis 72 Pulj, za inštalacije pa sta zadolžena reški Monter in puljski Tehnomont.

Dela potekajo po planu, ki je bil predčasno spremenjen in usklajen z dinarskim pritokom sredstev od prodaje stanovanj in potrjen na Euroturistu. To pomeni, da je novi rok, stari je bil 30. november 1988, sedaj 31. marec 1989. Ta sprememba je bila nujna predvsem zaradi tega, da bi se izognili najemanju dragih kreditov in gradnjo prilagodili dotoku dinarskih sredstev od prodaje stanovanj.

Na gradbišču dela okrog 160 gradisovcev, ki stanujejo in se hranijo v delavskem naselju, ki smo ga postavili v neposredni bližini gradbišča. O urejenosti tega naselja je bilo izrečenih že veliko kritik, o njem je spregovorila tudi komisija za življenjske in delovne pogoje Gradisa, kar je verjetno tudi pomagalo, saj se je po podatkih, ki smo jih dobili pred zaključkom redakcije, tudi tam že precej spremenilo na boljše.

C. P.

1. seja komisije za življenjske in delovne pogoje delavcev v Gradisu

Več pozornosti posvetiti družbenemu standardu

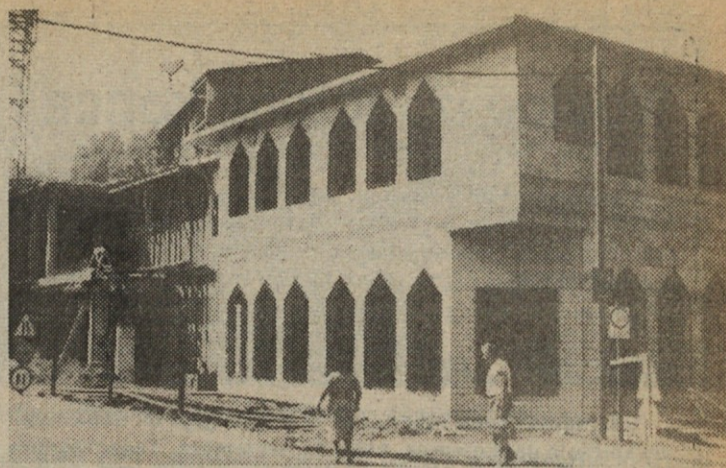
V Ljubljani so se sestali člani komisije za vprašanja življenjskih in delovnih razmer delavcev v Gradisu. Za predsednika komisije so izvolili Franca Roškarja, ki je bil, poleg konference OOOZS Gradis, pobudnik oživitve te komisije, ki je pri sindikatu pred leti že obstojala.

Obpravnavali so dva, ta čas najbolj kričeča primera v Gradisu. Gre za del naselja Nizkih gradenj v Mariboru ter celotno naselje na gradbišču Barbarige pri Puli. Medtem, ko se v Mariboru že premika na bolje, 45 delavcev že stanuje v ličnih hišicah s sanitarijami – prav toliko se jih bo še do jeseni preselilo v nadaljnjih pet hišic, kmalu naj bi tudi dokončali dela na izgradnji nove kuhinje in jedilnice – pa je po besedah Slavka Šariča, pred-

sednika konference OOOZS Gradis naselje v Barbarigi za Gradis prava sramota. Sam si je ogledal to naselje in poslal okoli 25 dopisov na vse strani, pa nič.

Po seji smo poizvedovali, kakšni so pogoji v delavskem naselju v Barbarigi, in da bi dobili popolno sliko o tem, tudi odpotovali v Barbarigo, kjer smo ugotovili, da se je cela vrsta stvari že uredila. O tem bomo poročali v naslednji številki.

F. Štromajer

Pošta na Ravnah mora biti zgrajena do konca leta, zato delajo tudi po 12 ur na dan.

S Koroškega

Večina objektov je prevzetih pod zelo težkimi pogoji

Prvo poletje je za nami, poletje z najslabšo angažiranostjo tozda GE Ravne v zadnjem obdobju. Gradili nismo nobenih večjih objektov, ker jih v naši regiji tudi ni bilo, pozitivne poslovne rezultate pa smo ob polletju dosegli predvsem z manjšimi deli in z zmanjšanjem stroškov.

V drugem polletju smo le dobili nekaj objektov, ki pa so prevzeti pod izredno težkimi pogoji, predvsem zaradi izredno močnega vpliva konkurence, ki se zelo bori, včasih tudi z nizkimi udarci, za vsak posel. Prav zaradi tega se nam na teh objektih ne obeta kak večji zaslužek, tudi zaradi izredno kratkih rokov.

Zamujenega v prvem polletju se ne bo dalo nadoknaditi, tako da bo doseganje plana kar zahtevna in težka naloga. Položaj še dodatno otežkočajo zahteve investitorjev po kreditiranju določenih gradenj, kar potegne za seboj cel kup finančnih problemov.

Težava za tozda je toliko večja, ker je največji investitor, Žele-

zarna Ravne, zaključil z vsemi novogradnjami in je tam dela malo. Predvsem gre za adaptacije in manjša vzdrževalna dela.

Vse to se seveda pozna na osebnih dohodkih, ki jih krpamo z gibljivimi deli, kolikor smo pač sposobni, akordi in učinki. To pomeni, da nam je standard v letu dni padel za 20 odstotkov.

Od nekoliko večjih objektov trenutno gradimo pošto na Ravnah, ki ima 1500 kvadratnih metrov poslovnih površin, drugi večji objekt pa je tovarna umetnih zob za ljubljanski Lek v Prevaljah. Tudi tu je rok izredno kratek – 15. februar 1989.

Za tovarno TAM v Mariboru gradimo kotlovnico, o tem pa nekaj več v prihodnji številki.

Ludvik Rudolf

Dela na deponiji premoga v puljski cementarni.

Gradimo v tovarni cementa Giulio Revelante

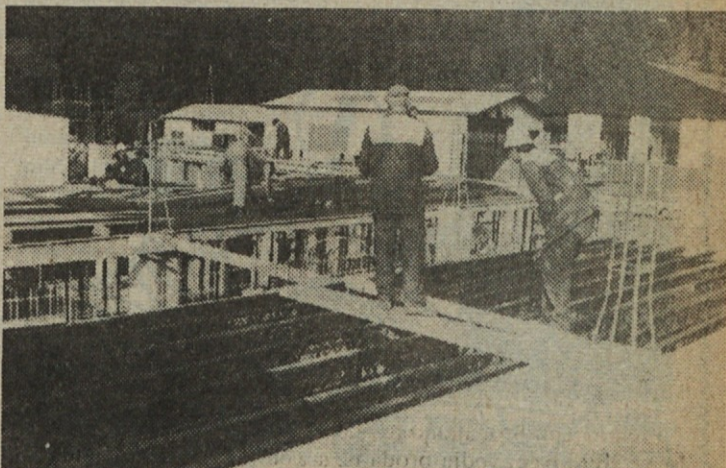
Nov mlin za cement

Koprski tozda je pred dvema mesecema odprl novo gradbišče v Pulji.

Pridobljenb je bilo delo v tovarni cementa Giulio Revelante, kjer so se odločili za posodobitev že precej zastarele tehnologije izdelave cementa. V prvi fazi je potrebna adaptacija in novogradnja mlina za cement ter deponije za premog.

Postaviti bo treba hali, izdelani sta bili v OGP in z vlakom odpremljeni v Pulj. Prva ima tlorisne dimenzije 42 x 18 metrov, druga pa 25 x 23 metrov.

C. P.

Namesčanje opažev za prvo ploščo za tovarno umetnih zob Lek Prevalje.

Novice iz »toteга konca«

Mariborčan **Valter Masten**, dosedanji sekretar konference OOZS GIP Gradis, se vrača v »bazo«. Toda, da ne bo v KO Maribor prevelikega veselja, ne pride k njim, ampak gre naravnost v Frankfurt v Nemčijo, kjer bo za marke, po delu opazoval »propad gnilega kapitalizma«.

...

V Gradbeni enoti Maribor se že pripravljajo na tradicionalno srečanje upokojencev, ki bo 23. septembra. Tega vsakoletnega srečanja se veselijo tako upokojenci kot še aktivni člani kolektiva, saj preživijo nekaj uric skupaj v prijetnem obujanju spominov na prehojeno pot, hkrati pa upokojenci zvedo kaj vse je novega v podjetju, v katerem so nekateri delali tudi 40 let. Čeprav bodo vsi upokojenci dobili pisno obvestilo o srečanju, naj veljajo te vrstice že kot vabilo. Dobrodošli na srečanju upokojenci mariborske Gradbene enote!

...

Težave, ki jih imajo z nastanitvijo delavcev v mariborskih Nizkogradnjah povečujejo tudi delavci sami. Po besedah **Mirka Zemljiča** imajo velike stroške z vzdrževanjem z že tako dotrajanim naseljem, saj morajo nenehno obnavljati sanitarije, ki jih delavci sami namerno ali iz malomarnosti poškodujejo.

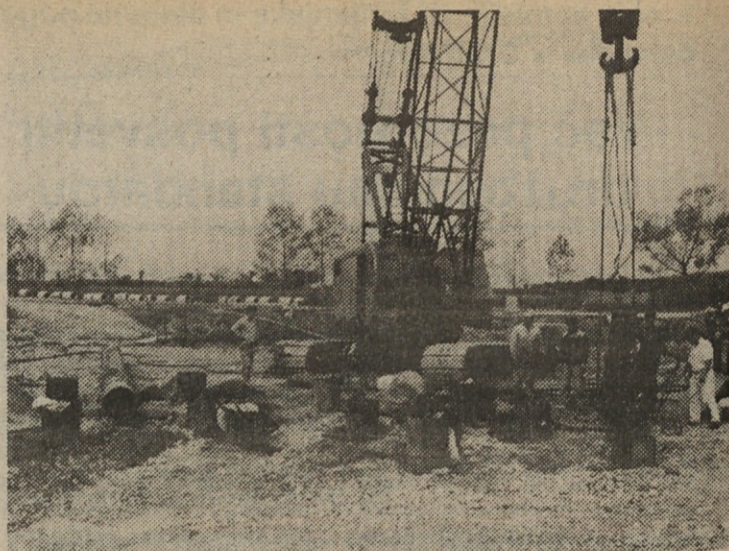
Ker se to sedaj dogaja že dokaj pogosto, cene vodovodnih pip in montaže pa vrtoglavo naraščajo, so sklenili take namerne poškodbe sedaj zaračunavati kar stanovalcem samim. Prav je tako, saj si nekateri pojem družbene svojine verjetno naporno razlagajo.

...

V Gradisu nismo bili proti samoupravljanju. Tako nekako bi lahko sklenili po branju knjige, ki jo je napisal dr. **Mirko Bunc**, ki je izšla pri Delu tozdr Gospodarski vestnik. Gre preprosto za to, da smo vsa ta leta obdržali v svojem naslovu besedico **PODJETJE** (Gradbeno industrijsko podjetje Gradis). Med tem, ko so si nekateri vneto izmišljevali druge nazive za nekdanje »firme« smo pri Gradisu ostali kar pri »podjetju«.

Sedaj pa beremo v tej najnovejši knjigi, da ta lepa slovenska beseda – podjetje – ni zastarela ali celo proti samoupravljanju. Prav tako je mnogo bolj ustrezna kot izraz delovna organizacija. Nepodjetno delo, čeprav obstaja, ne prinaša bogastva niti posameznim družbenim enotam niti družbi kot celoti. Tako, pa smo v Gradisu, kot že velikokrat prej, spet na vrhu mode. Samo počakati je bilo treba na druge čase. Bodo boljši?

Štrof

Novi Istra benzovi rezervoarji v Kopru bodo stali na peščenih kolih. Za vsak rezervoar bo treba zabiti oziroma nasuti 163 kolov. Tehnologija je dokaj preprosta.

Razširitev kapacitet v Luki Koper

Novi rezervoarji za Istra benz

Sredi dopustniških dni so delavci naše gradbene enote iz Kopra ponovno začeli z deli v Luki Koper, oziroma na pobočju blizu luke, kjer so rezervorji za »črno zlato«.

Začela se je namreč prva faza razširitve instalacij in rezervoarskih kapacitet za Istra benz iz Kopra z gradnjo treh novih rezervoarjev. Sama gradnja oziroma pripravljalna dela ne bi bila tako zanimiva, če ne bi za izdelavo nosilne plošče uporabili dva načina in sicer postopek gradnje s peščenimi in betonskimi koli. O betonskih kolih, na katerih bo stal le en rezervoar, smo že večkrat pisali. Potrebno bo zabiti kar 301 kol, da bo dosežena primerna nosilnost tal.

Bolj kot betonski so nas pritegnili peščeni koli, o katerih nam je tehnični pomočnik direktorja tozda GE Koper, **Jože Andrejašič**, povedal naslednje: »Tehnologija je povsem preprosta, saj se na jekleni čep, ki ga položimo na ustrezno mesto, nastavi cev premera 508 milimetrov ustrezne dolžine, od 14 do 14,5 m, in zabije do glave. Pri zabijanju uporabljamo standardno zabijalo Demag 12. V zabito cev se vstavi gabion, ki je iz polietilenske mreže, znotraj katerega je obloga iz filca. V gabion se nasuje tamponski material do vrha, nato pa se začne izvlačenje cevi z vibratorjem Menck 270.

Za vsak rezervoar bo potrebno zabiti oziroma nasuti 163 kolov, ki imajo tako kot betonski, funkcijo izboljšati nosilnost tal. Prednost peščenih kolov je v

tem, da istočasno odvodnjavajo oziroma drenirajo podtalnico iz vertikalnih v horizontalne drenaže ter da so precej cenejši od betonskih. Na površini nad koli se nato izdela tampon, oziroma peščeni plato, ki se za postavitev rezervoarjev le še asfaltira«.

In kakšne so druge značilnosti gradbišča, nas je nadalje zanimalo? »Delo poteka v dveh izmenah, tudi ob sobotah in nedeljah, pripravljena je tudi tretja, saj je potrebno do prvega oktobra, ko bodo začeli z montažo prvih rezervoarjev, izdelati še temeljni venec in ploščo, v kateri bo več kot 500 kubičnih metrov betona. Seveda le za rezervoar, ki bo na betonskih kolih. Glede na to, da dnevno lahko zabijemo 30 kolov, v kolikor ni večjih zastojev, bomo dela končali v predvidenem roku, kar najbolj zanima investitorja koprski Istra benz, ki je za to investicijo skupaj s posojili, namenil 10 milijard din, medtem ko je vrednost naših del 1,5 milijarde dinarjev.«

Glede na zagnanost na gradbišču, bodo tudi ostali zapisani roki dosegljivji, še posebno če se bodo potrudili tudi montažerji, tako da bo že prihodnje poletje v Luki Koper, oziroma rezervoarjih Istra benza kar 50.000 m³ goriva več.

Matija Krnc

Karel Schwarzbartl o Gradisovi bodočnosti –
Spremeniti bo potrebno miselnost

Tako ne gre več naprej

Karl Schwarzbartl je prišel v Gradis leta 1980 za svetovalca takratnega generalnega direktorja, ob formiranju kolektivnega poslovnega odbora pa je postal podpredsednik KPO, zadolžen za finančno in računovodsko-analitsko področje. Na tem delovnem mestu je tudi dočkal upokožitev – konec junija letos.

V glavnem je bil celo delovno dobo na vodilnih delovnih mestih, razen osmih let pa je bil v gradbenih podjetjih, tako da dobro pozna problematiko gradbeništva in seveda tudi Gradisa. Zato smo ga zaprosili za nekaj misli o naši delovni organizaciji.

Na vprašanje o položaju Gradisa v slovenskem gradbeništvu je Karl Schwarzbartl omenil, da je pogosta slabost velikih podjetij slab dohodek

lenosti kljub drugače zastavljenim ciljem v gospodarskem načrtu še vedno nad 100. Ob zmanjševanju števila zaposlenih pa je potrebno korenito spremeniti sistem nagrajevanja, tako da bodo stimulirani strokovnjaki.

Reorganizacija sistema nagrajevanja bi morala iti v korak z reorganizacijo organiziranosti delovne organizacije. Če homo k temu hitro in resno pristopili, se nam ni potrebno bati za prihodnost Gradisa, ker smo strokovno še vedno na dovolj visokem nivoju.

Na odgovorna delovna mesta morajo prihajati mladi strokovnjaki z novimi prijemi. Če je kdo več kot osem let na enem delovnem mestu, ga doleti »obratna slepota«, ki je prisotna tudi v Gradisu. Človek enostavno ne vidi več, kaj vse je narobe. Ne želi si več sprememb, ker meni da niso potrebne, ali pa misli, da jih je nemogoče (dovolj) hitro izpeljati.

Gradis je od vsega začetka malo zanemarjal tujino, to pa se pozna še sedaj. Zelo boječ pristop do kakršnekoli aktivnosti v tujini je posledica tega, da je bil Gradis pretežno firma za gradnjo v domovini.

Način gradnje se spreminja, ni več klasična, kot je bila na primer pri gradnji HE Mariborski otok, kjer je z lopatami delalo 1500 ljudi. Tehnologija gradnje gre hitro naprej, miselnost ljudi pa ji ni dovolj hitro sledila. Tudi to zahteva drugačno organizacijo.

V Jugoslaviji je bilo že dovolj vlaganj v zidove, v tem ni prihodnosti. Gradnja infrastrukturnih objektov tudi ne more rešiti gradbeništva, lahko ga le zahtevna tehnologija.

»Analize kažejo (in gradisovci to tudi sami opažajo), da tako ne gre več naprej. Imam zaupanje vanje, da bodo svojo miselnost spremenili in prešli na sodobnejšo organiziranost Gradisa,« je še dodal Karl Schwarzbartl.

Za sedanost pa meni, da ni tako izjemno težka, kot jo nekateri prikazujejo. Vsako obdobje je imelo svoje specifične težave. Tudi na njegovem, finančnem področju, se je bilo vedno potrebno z nekom in za nekaj boriti, vendar vseh 35 let nikoli ni prišel v navzkriž z zakonodajo, kar ob naših preštevilnih zakonih in predpisih sploh ni bilo tako preprosto in samoumevno.

M. M.

Trije majhni bloki znotraj »obzidja« 12-etažnih stolpnic.

Mesec dni zamude zaradi težav s strešno kritino

Trije novi blokci

Gradnja treh manjših stanovanjskih blokov za stanovanjsko skupnost občine Ljubljana Moste-Polje v naselju Nove Fužine ob Gradisovem samskem domu bo kmalu zaključena. Bloke s skupaj 48. stanovanji je Gradbena operativa pričela graditi proti koncu februarja letos, tehnični pregled pa je predviden za 15. oktober.

Pravzaprav bi moral biti tehnični pregled že mesec prej, 15. septembra, vendar se je gradnja zavlekla, ker streha ni bila narejena pravočasno, to pa je premaknilo tudi izdelavo obrtniških del, na primer mavčnih sten, tlakov in zgornjih opažev.

Strešno kritino polaga ljubljanska Termika. Peter Benček, vodja 11. delavcev iz te delovne organizacije, ki pokrivajo streho, je povedal, da je do zamude prišlo zaradi poznega naročila za izdelavo strehe. Zato Termika ni mogla pravočasno dobiti strešne pločevine (vse stavbe v Novih fužinah imajo namreč pločevinaste strehe), ker jo njen proizvajalec, tovarna Sevojno iz Leskoveca v glavnem izvažajo.

Okolico privlačnih stolpičev bodo uredili kasneje, vsekakor pa bo bivanje v stavbah z enim nadstropjem in mansardo prijetnejše kot v sosednjih betonskih kolosih z do 12. nadstropji.

M. M.

Jože Novak

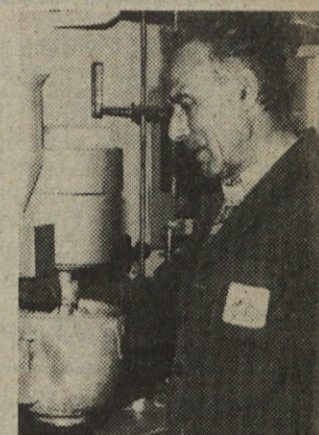
34 let v laboratoriju

Čeprav se v zadnjem času pri gradnjah stanovanjskih hiš vse pogostejše ponovno uporablja klasična opeka, pa je vendar večina izdelkov, ki jih izdelujejo v mariborski Gradbeni enoti na Pobrežju še vedno iz betona. Prav zaradi tega je potrebno nenehno skrbeti za kvaliteto izdelanega in vgrajenega betona.

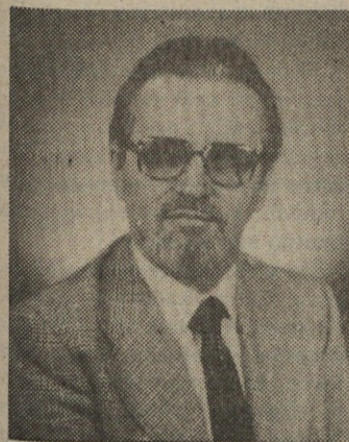
Temu namenu služi laboratorij, ki ga vodi že vrsto let Bruno Benje. Začeli so pravzaprav skromno, danes pa se že lahko pohvalijo z razmeroma dobro opremljenostjo, čeprav nova tehnologija narekuje vedno znova posodobitev laboratorijskih instrumentov. Brez teh pač ne gre, pravi laborant Jože Novak, ki že 34 let dela v laboratoriju.

V tem času si je pridobil veliko izkušenj, ki jih pridno prenaša na mlade, saj bo čez dve leti odšel v zaslužen pokoj. Do takrat pa bo še »grenil dneve« proizvajalcem betona, kakor tudi tistim na gradbiščih, ki ga vgrajujejo.

kajti poleg izkušenj in strokovnosti v Mariboru še kako skrbijo za kakovost. F. Š.

Jože Novak bdi nad kvaliteto betona in betonskih izdelkov.

Karel Schwarzbartl

na delavca. Ta pojav je prisoten tudi v Gradisu in je posledica njegove razmetanosti po vsej Sloveniji. To povzroča velike režijske stroške za Delovno skupnost skupnih služb in Inženiring, ti stroški pa so visoki tudi na tozidih.

Glede na sedanje razmere v delovni organizaciji, ki so kritične za ustvarjanje dohodka, bi Gradisu koristili hitri, eksperimentalni integracijski procesi (združevanje po regijah), kar bi minimaliziralo režijo. Pogoji za to je seveda resnična in učinkovita reorganizacija Delovne skupnosti skupnih služb in Inženiringa. Tukaj so v Gradisu še velike rezerve.

Pri tem bi bila nujna tudi racionalna nabava in homogenizacija opreme (strojev), njihovo koriščenje bi moralo biti centralizirano urejeno, da bi se dosegla njihova čim bolj smotrna uporaba. Večjo udarnost na tržišču oziroma večjo konkurenčnost (kot so jo dosegle že nekatere delovne organizacije) bomo dosegli le s tem, da poiščemo omenjene notranje rezerve.

Število zaposlenih v gradbeništvu se bo moralo zaradi znanih razmer nekoliko znižati. V Gradisu teh tendenc ni opaziti, saj je indeks zapos-

Aleksander Kovač pri ustvarjanju opernega lika Don Bazilia.

Abrahami!

Prišel je pote Abraham,
te popeljal v svoj hram.
Ne skrbi, če je mimo pol stoletja,
pri nas si deležen večnega poletja.
Zato na vaše zdravje Abrahami,
pridemo se mi za vami.

Septembra imamo v Gradisu dvanajst Abrahamov – sodelavcev, ki so napolnili 50 let. Ob življenjskem jubileju jim čestitamo, želimo vse najboljše, še na mnoga zdrava leta in prijetno praznovanje.

- Milorad Pavlović – GE Celje
- Pavel Lah – Kovinski obrati Ljubljana
- Mijo Žganc – GE Nizke gradnje Maribor
- Ostoja Popović – Strojno prometni obrat Ljubljana
- Vladimir Nikolić – GE Celje
- Ida Markun – Biro za projektiranje Ljubljana
- Rudolf Kuserbanj – GE Ravne na Koroškem
- Mirko Vincelj – GE Koper
- Franjo Čanadi – Strojno prometni obrat Ljubljana
- Nurija Imamović – GE Celje
- Vencelj Hostička – Strojno prometni obrat Ljubljana
- Martin Mesarić – GE Maribor

60-letniki

Septembra imamo v Gradisu samo dva 60-letnika, kar je najmanj letos. To sta:

- Osvin Novak – Biro za projektiranje Ljubljana
- Miha Brec – GE Maribor

M. F.

Aleksander Kovač ustvarja v mariborski Gradbeni enoti

Pojoči Don Kihot

Umetnik Aleksander Kovač je že star znanec mariborske Gradbene enote. Že pred leti je ob praznovanju dneva žena razstavljal v tozdu svoje umetniške stvaritve varjene iz kovin. Te dneve ponovno ustvarja like iz gledališkega in živalskega sveta na obratih Studenci. Njegove skulpture žanjeno doma in v tujini velike uspehe. Iz odpadnih končkov železa nastajajo pod njegovimi rokami vrsta opernih likov (Don Bazilio, Dobri človek iz Manche, Don Kihot, Sančo Pansa, Canio, Bajazo), ter likov iz živalskega sveta (ribe, hijene, bizoni, ples žerjavov) vse to pa daje nekak posmehljiv prizvok in primerjavo s človeškim značajem.

»Delam iz svoje notranje potrebe, ne za denar. Če bi delal za denar bi sedaj imel že lepo vilo. Tukaj pri vas imam idealne pogoje za ustvarjanje. S fanti se izredno razumem in moram reči, da mi bo kar žal, ko bom moral oditi. Delavci se za trenutek ustavijo ob mojem delu in na obrazih vidim, da jim je všeč kar delam. Vidite, tudi to je del mojega zadovoljstva. S tem pa tudi kulturo približam delavcem. Malo je takih delovnih organizacij, ki imajo posluh za tovrstno kulturo«, nam je ob našem prihodu povedal umetnik **Aleksander Kovač**.

Rodil se je leta 1920 v Debrčinu na Madžarskem. Prva leta je delal kot varilec v celjski tovarni Emajlirka, pozneje pa predsedal na oderske deske in postal operni solist v mariborski operi.

Po upokojitvi je ostal zvest varjenju in kovini vse do danes. S pomočjo varjenja nastajajo tako najrazličnejše plastike, ki ponazarjajo trpljenje ljudi v taboriščih z vsemi grozotami in bole-

nega ustvarjanja postane razumljivejša, če poznamo umetnikovo razvojno pot. Obvladuje kovino in jo intimno povezuje z njegovimi pevskimi vlogami v teatru. Hladnost železa tako povezuje in dopolnjuje s toplejšim bakrom in aluminijem, da gledalec na more ostati neprizadet.

»Kovač, tebi tudi železo poje«, je ob neki razstavi v spominsko knjigo napisal slovenski skladatelj **Radovan Gobec**. Izrazno je rešnično najmočnejši v motivih, ki povezujejo njegovo operno ustvarjalnost.

Do sedaj je razstavljal v Mariboru, Celju, Radovljici, Bledu, Krškem, Kostanjevici, Velenju, Zagrebu, Beogradu, Trstu, Celovcu, Salzburgu, Dunaju, Baslu, Zürichu, Neustadtu, New Yorku, Birminghamu, Cortini d'Ampezzo, Gorici, Vidmu, Monfalconu, pred kratkim pa je sodeloval na 11. jugoslovanskem opernem bienalu.

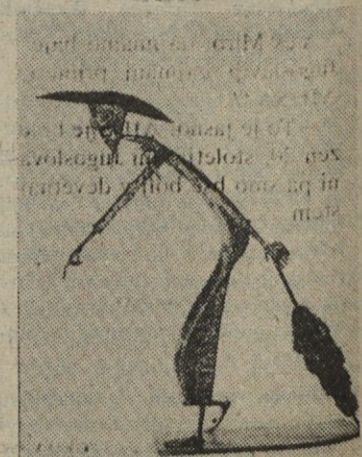
Aleksander Kovač je uspel sicer hladnem železu dati toplino in sočutje, kar daje pravo vrednost njegovim podobam, istočasno pa izražajo tudi drugo umetniško plat – petje, zato ni čudno, da mu je Radovan Gobec napisal: »Kovač, tebi tudi železo poje«.

Franjo Štromajer

• Njegovo delo »Hirošima«, danes krasi mizo župana v mestu Hirošima. Kovač je to skulpturo podaril mestu v znak prijateljstva in sočustvovanja z vsemi žrtvami hirošimske atomske bombe. V znak hvaležnosti prejme umetnik sedaj vsako leto čestitko in zahvalo ob novem letu s podpisom samega župana.

činami, osebnosti iz gledališča in literature. Pri Kovaču lahko opazimo izredno povezanost z materialom in tesno naslonjenost na vsebino, vse skupaj pa uspešno vlije v likovno sedanjost.

Zakaj si je umetnik izbral prav to zahtevno tehniko likov-

Skulptura Don Bazilio.

NAGRADNA KRIŽANKA

	PILOTOV PROSTOR	VZOREN BRIGADIR	TONA		TELESNI ORGAN	ODLOČANJE ZA ALI PROTI	PROSTOR OB VHODU	ZIDARSKA ZLICA	REDKEJŠE 2. IME		EDINI PRIMEREK	POKLICNA PODROČJA	TAKŠEN	LETOPIS	SOLSKI CENTER	
IRASKO MESTO				ČLANICI LOV. DR. STVARNO						KOLABOR. Z. NACISTI SPANIJA						100 m ²
OSEBNI DOHODEK			IZBRANA SELEKCIJA NEUPO- GLJIV													
ŠKOF, STOLNA CERKEV										2. PREB. OT. DRŽ. OKRASEK					POLMER PRAV TA	
OMIKA									ORGAN VIDA ČELOVSKI SP. KLUB				DISKO Super ..			POSREDO- VALEC TELEF. ZVEZ
INŽENIR				OPEL IZ KIKINDE				ZABJA OKONČINA ČISTILO					JADRANSKI OTOK IZCEDEK			
OSEBNI ZAJEMEK			SPREMENI- TI SMER, ZAKRE- NITI	AVTOR DON KIHOTA GREZILLO										TERMO ELEKTR. SALA		
 UMI= VALNICA TRENUTEK											PREKLIC, ODPOVED	PODOLG. PLADENJ ŠTEVILLO V ST. ANAL.				
BOLNICA		BANJA LUKA RUSKI KNJIZ.		AMERIŠKO M. IME POKRIVNI PREMAZ				MOČNEJŠI SPOL ZAPIS, ROKOPIŠ							6. ČRKA ZAVRT, NOR	
AKTER								PRGIŠČE					OKRASEK NA KAPI POZELENJE			
RJUHA, PLAHTA								TOV. TESTENIN ZLEB						MOSTAR JANEŽ NOVAK		
 PROŽNA OVRAČNA RUTA							MIRUJOČ PEŠEM HVALNICA									
BARJANSKA "RUDA"				ZAPIS ZA TON ZACETEK ABECEDA					ZUNANJI 4. ČRKA							
VPRA= SALNICA				POLETNI JURČKI									VAŽEN VITAMIN V SADJU	ZNIZANA NOTA S. SAMO- GLASNIK		
LJUBLJANA			SESTAVIL G. B.	SLOVIT ST. NOG. VRATAR, Vladimir					POUDAREK							

Humor

AIDS

Veš Miro, da imamo baje v Jugoslaviji najmanj primerov AIDS-a??

- To je jasno. AIDS je bolezen 20. stoletja, mi Jugoslavo- ni pa smo bše bolj v devetnaj- stem.

Prepozno

- No, dragi zet, kako si kaj zadovoljen z ženo?

- Bo že šlo, ampak vseeno mi je žal, da me niste odslovili. ko sem vas prišel prosit za roko vaše hčerke...

Slab zdravnik

Jožeta je zbadalo v prsih in zdravnik mu je dal pet dni bolni- škega dopusta. Ko je Jože prišel iz ambulate, je nergal: »Kaj misli ta zdravnik, da bom v petih dneh pokosil vso travo?!«

Pozna ga

»Ali je moja žena kaj rekla, ko ste ji sporočili, da bom prišel danes precej pozneje domov?« vpraša direktor in poboža svojo prikupno tajnico.

»Vprašala je samo, ali se res lahko zanese na to.«

Nagrajenci nagradne križanke

Za vse tiste, teh pa je tokrat bilo kar nekaj, ki jim je bila avgustovs- ka nagradna križanka pretežka, objavljamo pravilno rešitev: MR, ta- bu, školjka, rezerva, stol, srf, cvetenje morja, MO, IMV, postopek, mar, na, hej, kalamari, A, mit, šavra, ar, z, Bog, biga, celice, marina, r, sinonim, Ernest, unija, AC, član, smena, vdih, orient, KJ, vaba, svič, gost, LD, Al, licej, tramontana, očanec, trajekti.

Sreča je bila pri žrebu naklonjena naslednjim reševalcem:

1. nagrada 5000 din: **Nada Malek**, Kovinski obrati Maribor
2. nagrada 4000 din: **Helena Juvan**, Hafnerjevo naselje 99, Škofja Loka
3. nagrada 3000 din: **Ivan Vindiš**, Biro za projektiranje Ljubljana
4. nagrada 2000 din: **Nava Žitko**, GE Koper
5. nagrada 1000 din: **Ela Zdovec**, GE Celje

Rešitve v septembrski številki objavljene nagradne križanke pošljite do 7. oktobra 1988 na naslov: GIP Gradis, Uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartinska 134a, Ljubljana, s pripisom nagradna križanka. Uredništvo

Milan Lojevec

S »fajtonerico« na dopust

• V počitniškem domu v Poreču smo ob našem obisku, septembra spoznali Milana Lojevca, inštruktorja pripravnikov v tozdu Kovinski obrati Ljubljana. Ta fant s »fajtonerico« je pri Gradisu že polnih 34 let, pa tudi počitnikoval je v našem domu že velikokrat.

Tudi letos je na dopustu veselo vlekel svoj meh in s pesmijo odganjal slabo voljo, ki se ga loteva ob misli, kaj bo z njim, ko se vrne na delo, saj je njegov tozd, Kovinski obrati Ljubljana v likvidacijskem postopku in je njegova

usoda, kot tudi usoda številnih njegovih sodelavcev nejasna in negotova.

Ali naj gre za muzikanta? Kaj pa če bi šli za muzikante tisti, ki so tozd »zaigrali«.

F. Štromajer

Delovna sreda

V našem podjetju v pone-deljek ponavadi počivamo po vikendu, v torek se pripravljamo na delo, v sredo delamo, v četrtek počivamo po delu, v petek pa se ponovno pripravljamo na vikend...

– Jeli Janezu, dali imate sva-ku sredo radnu??

Natančnost

– Imate morda barvo bele kave?

– S sladkorjem ali brez?

Pri brivcu

– Ste se doslej brili pri meni?

– Ne. Te brazgotine imam od prometne nesreče...

GRADISOV VESTNIK

je glasilo delovne organizacije GIP GRADIS

Izdaja ga odbor za informacije: Srečko Friš – predsednik, člani: Marjan Čebokli, Aleksander Bojanič, Franjo Štromajer, Polona Kejžar in Milan Marčič – tajnik.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin.

Člani uredniškega odbora: Aleksander Bojanič, Vinko Damjan, Ivanka Golob, Polona Kejžar, Ludvik Rudolf, Tatjana Savinšek in Franjo Štromajer.

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

Naklada: 9.100 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmar-tinska 134a, 61000 Ljubljana.

Telefon: (061) 441-422, int. 232 in 220

Marjan Gaberc – Abraham

V Gradisu že 32 let

Je že nekako prešlo v navado, da se Abraham praznuje drugače kot pa ostali jubileji. Marjan ga je praznoval s svojimi sodelavci, seveda s tistimi iz starejše generacije. Ob bogato založenih mizah in dobri domači kapljici smo skupaj preživeli nekaj prijetnih uric.

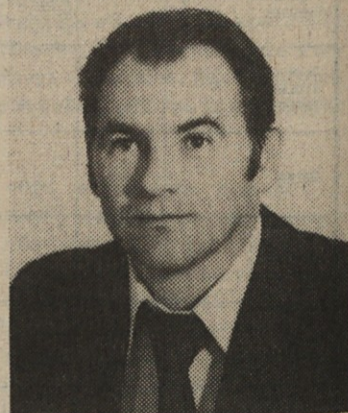
Vsi smo si bili edini, da Marjan kot vzoren delavec in dober športnik daje videz štirideset letnika in ne Abrahama.

Marjan se je v Gradisu zaposlil 5. maja 1956 kot strojni ključavničar. Čeravno je to delo z veseljem opravljal, si je želel novega znanja in tako ob delu obiskoval tehnično srednjo šolo strojne smeri, ki jo je tudi uspešno končal.

Nato je od 1962. do 1980. leta opravljal dela in naloge konstrukterja v konstrukcijskem oddelku. Od 1980. leta je prevzel prav tako zahtevno in odgovorno delovno področje in sicer »vhodno kontrolo«.

Marjan pa ni samo dober delavec, ampak tudi športnik, saj sodeluje na športnih igrah Gradisa že od leta 1960.

Po prijateljstvu, poštenosti in korektnosti, ga prav gotovo poznajo skoraj vsi športniki Gradisa in izven, in prav gotovo si zasluži posebno priznanje, če ne za do-

Marjan Gaberc

sežene rezultate, pa prav gotovo za fair play.

Lahko bi dejali, da Marjan živi z Gradisom in zanj in prav bi bilo, če bi bilo takšnih še več. Ko smo ga povprašali, kaj je njegova želja, pravi: »Še naprej veliko zdravja in da bi dočakal »penzijo« pri Gradisu«.

Zato, Marjan, ti sodelavci in športniki Gradisa želimo veliko zdravja in družinske sreče ter delovnih uspehov.

Srečko Friš

Samouprava

Zakaj bi Fikreta črnili, mu zdaj pelina bi nalili, že res, da delal je drugače, ker pač delil je rad pogače.

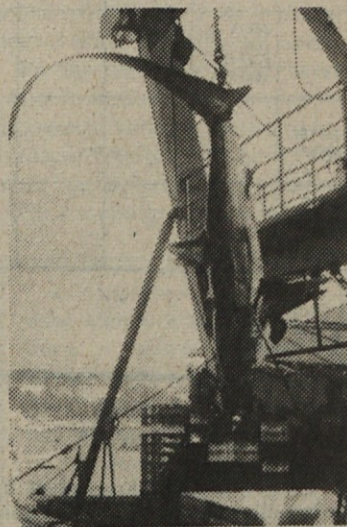
On pač vsem dobro je hotel, zato povsod je nekaj vzel, skrbel za svoje je ljudi, kot mati za svoj rod skrbi.

Pri nas je pa to čist drugače, le višji si dele pogače, če dolgo bo šlo tak naprej, pojedli bodo vse – brezmeje.

Že zdaj drobtine nam delijo, za naš obstoj se ne bojijo, čim več nam bodo vzeli, tem več zase bodo imeli.

Edina je tolažba naša, da tud' za njih bo zadnja maša, usoda pač ne bo bolj mila, vse nas bo črna zemlja krila.

Karolina Pajmon

Morski pes

• Po dobro obveščenih virih, ki so blizu kadrovske službi Gradisa, ki ima več kot celovit pregled nad našimi delavci, smo izvedeli, da se je po poletnih dopustih na delo vrnila večina delavcev, ki so letovali na zahodni obali Istre in Dalmacije. Morski pes, posnet v Poreču, pa zagotovo ni pojedel nikogar od najodgovornejših delavcev Gradisa. Tako kot vedno, so bile tudi tokrat žrtve tega požeruha le male ribice.